

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Régi csendőr — új csendőr.

A közelmúltban előfordult felháborító eset testületünket nemcsak Magyarországon, hanem külföldön is napokon át egy kínos szenzációnak kijáró érdeklődés középpontjába helyezte. Jóleső érzéssel állapítjuk meg, hogy a csendőrség minden kritikát — jó és rosszakaratut egyaránt — fényesen kiállott s hogy a testület becsületén és tekintélyén még egy ilyen borzalmas eset sem tudott csorbát ejteni. Tudtuk jól, hogy ez így lesz, természetesen is találtuk, hogy a csendőrséget senki sem fogja okolni olyan bűnökért, amelyek nem terhelik, tudtuk, hogy a látszattal szemben védelemre nem szorulunk: de azért — megvalljuk őszintén — jól esett látnunk és hallanunk azt a szeretetet és megbecsülést, amely testületünkkel szemben a szomorú alkalom dacára is minden oldalról megnyilvánult.

Hallottunk azonban disszonáns hangokat is, amelyeket szó nélkül nem hagyhatunk.

Egyes napilapok az előfordult esetből általános és helytelen konzekvenciákat vontak le és ezzel kapcsolatban — hogy miért, azt ők tudják — a „rég” csendőr és az „új” csendőr fogalmát igyekeztek megteremteni, hogy a kettő között azután a maguk szájaize szerint párhuzamot vonhassanak.

Ez ellen mi a leghatározottabban tiltakozunk!

Öreg csendőr és fiatal csendőr mindig volt és lesz is mindaddig, amíg öreg ember és fiatal ember lesz. Az élet szolgálatában szüntelenül váltogatjuk egymást; a kifáradtakat a pihentek, a gyengéket az erősek, az öregeket a fiatalok. De vajjon mi lenne akkor, ha a fiatalok mindig rosszabbak volnának az öregeknél? Lehetséges lenne-e az alkotás, a haladás, a tökéletesedés, ha az utódok mindig méltatlanok lennének elődeikhez?

A háború és a megszállás a mi sorainkat is nagyon megritkította, veszteségünket pedig nem tudtuk pótolni, mert azokra, akikkel pótolhattuk volna, a haretéren volt szükség. Csak a háború befejezése adott lehetőséget arra, hogy új bajtársaink helyeiket közöttünk elfoglalják.

És kik jöttek? Jött nemzetünknek és dicsőséges hadseregünknek színe-java: jöttek a haretéren szenvedett, csaták pokoli tűzében százszor megégett, a haza lángoló szeretetében kipróbált derék, becsületes, bátor magyar katonák, hogy testüle-

tünkben tovább szolgálják sorsüldözött, szerencsétlen hazájukat. Jöttek, új hivatásuk iránti szeretettel és ambícióval eltelve, jöttek azzal a tudattal és szent elhatározással, hogy hősök lesznek ezután is: a makulátlan, örök szegénység hősei, kik nem a maguk, hanem embertársaik jólétéért és biztonságáért élnek és halnak, ha kell.

Igaz, meleg bajtársi szeretettel fogadtuk őket és nem csalódtunk bennük, mert megértettek minket. Megértették, hogy ennek a testületnek örökéletű és tiszteletreméltó tradíciói vannak, amelyeket magukévá kell tenniük, hogy a kakastollat ők is olyan büszkén viselhessék, mint mi viseltük. Megértették, hogy a kiváltságos jogoknak komoly munka és súlyos kötelesség az ára. És ez a megértés számos új bajtársunkat máris testületünk legkiválóbbjai közé emelte.

Ne merje tehát őket senki bántani. Jól tudjuk, hogy a támadásokkal szemben ők nem szorulnak védelemre, mégis felemeljük tiltakozó szavunkat minden olyan kísérlet ellen, amely a csendőrséget a szolgálati évek száma szerint kettéválasztani akarná s amely éket próbálna verni bajtársaink soraiba. Ismerjük már az ilyen kísérleteket és azok következményeit!

Azt sem engedjük, hogy az előfordult esetből új bajtársainkat illetőleg általános konzekvenciákat vonjanak le. Aki bűnös, aki nem közénk való, az egyénileg felel majd, de mi köze ehhez a többieknek, akik nem bűnösök és nagyon is közénk valók? Szabad-e követ dobni valakire csak azért, mert fiatal, vagy, mert szolgálatát nem a csendőrségnél kezdte? Nem. Mert mi láttunk már olyan „öreg” csendőrt, aki a testületnek csak terhére és szegényére volt, de láttunk és látunk — Istennek hála — sok olyan „új” csendőrt, akiknél kiválóbb tagjai sohasem voltak a magyar csendőrségnek és akikre valamennyien büszkék lehetünk.

Soha eszünkbe nem jutott volna, hogy ezzel a kérdéssel foglalkozzunk, ha nem kényszerítettek volna reá. Mai helyzetünkben sokkal jobban vagyunk egymásra utalva, mint valaha, ma egyedül csak az összetartás ad erőt nekünk arra a küzdelemre, amelyet küzdünk és küzdeni fogunk. Ezt az összetartást pedig nem engedjük meglazítani, nem engedjük, hogy lelkiismeretlen emberek hamis jelszavakkal a visszavonás szellemét csempésszék a testületbe.

Nem ismerünk tehát különbséget a bajtárs és bajtárs között. Csak egyetlenegy mértékkel mérünk: az egyéni becsület, tudás, szorgalom és a becsületes munka mértékével.

Ezt üzenjük azoknak, akiket illet.

Mégegyszer az önképzésről.

Írta: HORVÁTH GYÖZŐ vk. százados.

Szücs József csendőr a „Csendőrségi Lapok“ f. év január 15-iki számában „Gondolatok az önképzésről“ című cikkében azt mondja:

„A katonai ismeretekből is sajátítsunk el annyit, hogy egy rendfokozatunknak megfelelő osztatot minden körülmények között el tudjunk vezetni, ezért olvassassuk a gyakorlati, szolgálati és egyéb szabályzatokat is.“

Ahhoz, hogy a csendőrnek a honvédség gyakorlati és szolgálati szabályzatát mindig frissen emlékezetében kell tartania, kétség nem fér. A csendőrnek ép olyan katonai kiképzésben és továbbképzésben kellene részesülnie, mint a honvédség bármely tagjának. A csendőrnek, mint előljárónak és oktatónak, a gyakorlati szabályzatnak a kiképzésre és a zártrendre vonatkozó határozványait ismernie kell. A szolgálati szabályzat a belső szolgálatot, a fölé- és alárendeltségi viszonyt, a szolgálati érintkezés módját, a jogokat és kötelességeket, szolgálati állásukból kifolyólag egyesekre háruló teendőket, stb. tehát azokat a szolgálati ténykedéseket szabályozza, amelyekre minden csendőrnek léptenyomon szüksége van, amelyek nem ismerése, figyelmen kívül hagyása vagy megsértése megtorlást is vonhat maga után. A gyakorlati és szolgálati szabályzatot ezért kiveszem azok közül az olvasmányok közül, amelyek önképzés szempontjából

ból jönnek tekintetbe, mert ezeket a szolgálati könyveket hivatásából kifolyólag, kötelességszerűen kell minden csendőrnek időnként lapozgatnia.

Azt hiszem nem is erre gondolt Szücs csendőr akkor, amikor a fent idézett sorokat írta, hanem arra, hogy minden csendőrnek hivatásszerűen szüksége lehet a harc kiképzésre és még inkább harcászati érzékének fejlesztésére, így tehát célszerűnek véli, ha minden csendőr a nemrég megjelent „Harcászati Szabályzatot“ is olvasgatja.

Nehogy a mindig háborús előkészületektől félté entente ellenőrző-bizottság ezen soraimból valamilyen, a trianoni békeszerződéssel ellenkezésben álló értelmet olvasson ki, sietek kijelenteni, hogy a harcászati érzék fejlesztését és a harcászati tanulmányokat nem azért tartom a csendőrség számára nélkülözhetetleneknek, hogy majdan a régi határaink visszaszerzésénél értékesítsék, hanem azért, mert a csendőrnek erre szolgálata teljesítése közben minduntalan szüksége van. Ez kissé merész kijelentésnek látszik; erre nemcsak az entente katonai bizottságának tagja, de Te is, kedves olvasó, kétkedéssel csóválod a fejed. Remélem, hogy az alábbiak fenti megállapításom helyességét mindenben igazolni fogják.

Felteszek egy pár kérdést. Mi a csendőrség főfeladata? A belrend és közbiztonság megteremtése és fenntartása. Hogyan oldja meg ezt a feladatot? Úgy, hogy egyesek vagy tömegek emberi indulatát megfékezi, a társadalmi rend ellen törőket az ér-

A rózsaszín álarc.

Írta: BARÉNYI FERENC.

(2. folytatás.)

— „No szerencsénk van őrmester úr. Beszéltem a fürdőgazgatósággal, azt mondják, hogy fél órán belül nagyobb pénzösszeget fognak feladni. Tessék megvárni.“

— „Köszönöm szépen megvárom.“

— „Tessék addig kiülni a padra, a napsütésbe. Bizony az én köszvényes, vén csontjaimnak is jót tenne, ha kiülhetnék én is a jó meleg napra, mint rovatolni, robotolni ebben a jégveremben.“

— „Jó, addig kiülök.“

— „Tessék csak, majd szólok, ha lesz pénz; gondolom nem kell sokat várni.“

Varsa őrmester kiment s leült a posta előtti kis padra, melyre már jó melegen sütött a nap. Körülnézve elgyönyörködött a szép tavaszi képben.

A nap csak úgy ontotta éltető, tüzes sugarait a völgybe. Pacsirta dalolt, akácillat áramlott a levegőben. Jóleső érzés fogta el, amint kényelmesen hátradőlve napozott. A pár nap óta érzett levertség eltűnt a lelkéből és helyét pezsgő, vidám életkedv foglalta el. Szinte csodálkozott önmagán, hogy ez a rossz hangulat hogy tudott annyira úrrá lenni rajta. No de elszállt, eltűnt s többé nem enged a lelkébe ilyen gondolatokat, melyek csak kizökentették életét a megszokott keretből.

— „Szabad?“ — csendült meg egy kellemesen ismerős hang.

Varsa felocsúdva pillantott a kérdezőre s rögtön felugrott, hogy helyét átengedje. Az autóbéli szép hölgy állt előtte.

— „Tessék, kezét csókolom.“

— „Köszönöm; no de csak úgy, ha nem fosztom meg a helyétől, hiszen nem olyan kicsi ez a pad, hogy el ne férnénk rajta ketten. Úgy-e?“

— „Ha megengedi. — Egy utalványt hoztam kifizetésre s most várnom kell, míg az öreg postásnak lesz annyi pénze, hogy kifizethesse.“

— „Én is a postámra várok. Örvendek, hogy találkoztunk, legalább megismerkedhetem az őrmester úrral és megköszönhetem a multkori szivességét.“

— „Ó kérem, szívesen, különben is csekélység, más is megtette volna a helyemben.“

— „Talán, de nem olyan ügyesen. Bizony az én drága kalapom csúnyán járt volna, ha végighempergett volna a sárban. Hát nagyon nagy szolgálatot tett nekem. De tudja, hogy alig ismertem magára. Most így sapkásan egészen más. Akkor a hosszú szuronyos fegyverrel és azokkal a lobogó kakastollakkal olyan, hogy is mondjam, olyan tekintélyes volt, hogy talán nem mertem volna magával így elbeszélgetni, mint mostan.“

— „Olyan rossz embereknek képzelem a csendőröket?“

— „Nem, sőt ellenkezőleg; de higgye el, van ebben valami, hogy az a kakastollas kalap, az a szuronyos fegyver, meg az a komolyság, ami magukból kiárad, megfagyasztja az ember ajkán a szót.“

— „Csak a rossz embereknek.“

— „Nem, hiszen a tisztességes emberek is olyan tisztelettel és áhítattal néznek magukra. Lehet, hogy nemcsak a hatásos külső megjelenés miatt, hanem mert tudják, hogy maguk milyen komoly és nehéz hivatást teljesítenek. Mert azt hiszem, hogy nehéz pálya a maguké?“

— „Nem könnyű, de szép.“

— „Ügylátszik szereti a pályáját, pedig veszedelmes is.“

vényben lévő törvények tiszteletére kényszeríti, a törvény ellen vétőket pedig az igazságszolgáltatás kezére juttatja. Teszi pedig mindezeket a törvény nevében és a törvények által reá ruházott hatalomnál fogva.

Igen ám, de az emberi indulatok megfékezésére ez az átruházott hatalom csak olyanokkal szemben elegendő, akik különben is törvénytisztelők. A zöménél, különösen a könnyebb erkölcsi fölfogású, tehát a rendbontásra inkább hajló elemnél csak akkor van a hatalmi szónak súlya, ha ennek végrehajtója fizikai erőt is képvisel. Ha ezt az erőt kizárólag az izomerő jelképezné, akkor a csendőrség tagjai főleg birkozóbajnokok és ökölvívók közül válogatott szálas legények lehetnének.

A testi erő maga azonban csak az ököljog korszakában jelentett egyúttal hatalmat is; mint ahogy Kinizsy az izmainak köszönhetette, hogy molnárlegényből hadvezérig küzdötte fel magát és Hunyadi János is az izomerején alapuló vitézsége folytán lett Magyarország kormányzója. Fia, Mátyás király viszont — amikor az óriás termetű cseh Holubárt legyőzte — példát szolgáltatott arra, hogy az, ki természetére alacsonyabb, de fürgébb, fizikailag gyengébb, de leleményesebb és elszántabb, a nagy izomerővel rendelkezőt is le tudja küzdeni, illetve hatalmát vele szemben is érvényre tudja juttatni.

Ma, amikor a polgárok békés foglalkozást üz-

— „Nagyon szeretem. Bár engem, mint szegény fiút a megélhetés kérdése hozott a csendőrséghez s amikor beléptem, még tulajdonképen nem is tudtam mi a csendőrség. Én a legszebb hivatásnak találom. Van-e szebb feladat, mint polgártársaink életén és vagyonán őrködni, az állam, a haza biztonságát megvédelmezni?”

— „Szép, de örökös veszedelemben vannak.”

— „Nem való csendőrnek, aki fél a veszedelemtől. A vérbeli csendőr meg sem érzi a veszedelmet, egész lényét az a felemelő tudat tölti el, hogy nemes és szent hivatást teljesít.”

— „Mind így gondolkoznak?”

— „Mind.”

— „Ez nagyon szép, különösen, ha ilyen értelmesek, mint maga. Tudja, hogy maga nagyon érdekes ember.”

— „Úgyan, kit érdekelnék?”

— „Engem is. Lássá, pedig még a nevét sem tudom.”

— „Varsa Sándor vagyok,” mondta szerényen meghajolva s mikor a szép hölgyre felnézett, — az a kék szem mintha még beszédesebben csillogott volna.

— „Mondja s a szülei mit szóltak hozzá, hogy ilyen veszedelmes pályára lépett?”

— „Szüleim már nem élnek. Korán vesztettem el őket, az ötödik gimnáziumot jártam, mikor árván maradtam és szegényen, úgy hogy nem is tudtam tanulmányaimat folytatni.”

A szép hölgy szemében ekkor annyi melegséget érzett, hogy felmelegedve, lassan elmondotta neki egész élete történetét. Szinte jól is esett, hogy valakinek egyszer elmondhatta s úgy, hogy egyáltalában nem volt az az érzése, mintha részvétlen idegennek mondta volna.

nek és nem járnak állig fegyverben, — mint a középkorban — azáltal, hogy a csendőrnek fegyvert adunk a kezébe, megadtuk neki azt a fölényt, amellyel egyesekkel szemben a hatalom szavát mindenkor érvényre tudja juttatni. Ha azonban a csendőr minden egyes esetben fegyverhasználatlaltal szerezne a törvénynek tiszteletet, akkor a pezsgő vérű fiatalság sorai nagyon megritkulanának és pl. Somogy megye férfilakossága hamar kipusztulna. Ezért köti meg a törvény is a csendőr kezét, amikor a fegyverhasználatot pontosan körülírt esetekre korlátozza.

Mit esináljon azonban a csendőr akkor, amikor pl. a mulatozó, duhajkodó fiatalság őt nem respektálja, felszólításának nem engedelmeskedik, amikor a csendőr már tekintélyének megóvása érdekében sem hátrálhat meg; viszont a garázdálkodás nem olyan súlyos természetű, hogy a legvégössőbb eszközök alkalmazását tenné szükségessé. Ilyen esetekben szokott előfordulni az is, hogy az italtól jó kedvre hangolt, hetvenkedő fiatalság — esetleg nagyobb izomereje tudatában — magyaros virtusból beleköt a csendőrbe, hogy annak erejét próbára tegye. Ha a csendőr a kihívás elől meghátrál, akkor tekintélyének egyszer s mindenkorra vége, de viszont alulmaradnia sem szabad, mert akkor is csorba esik a csendőr becsületén. Itt csak merész, félelmet nem ismerő fellépés segíthet.

A csendőr józan, nyugodtan mérlegelő, testileg

A fiatal hölgy szokatlan érdeklődéssel hallgatta, sőt olykor úgy látszott, mintha leste volna a szavait. — „Örmester úr, tessék jönni, itt a pénz,” kiáltott ki az öreg postamester.

Varsa felállt s köszönt. — „Boesánatot kérek, de mennem kell.”

— „Jaj be kár. Pedig olyan szívesen elhallgatam volna még. Ép akkor, amikor a legérdekesebb — hagyta abba.”

— „Talán többet is mondtam, mint kellett volna.”

— „Dehogy is, inkább keveset. Úgy szeretném még meghallgatni a folytatását, megígéri, hogy elmondja majd egyszer, jó?”

— „Nem hiszem, hogy volna rá alkalmam.”

— „Hogyne, biztosan lesz. Talán azért mondja, mert még a nevemet sem tudja.”

— „De tudom.”

— „Nos?” kérdezte palástolhatóan meglepetéssel.

— „Bálint Valéria.”

— „Talán azt is tudja, hogy honnan jöttem.”

— „Bukarestből és a Herkules-villában lakik.”

— „Igen, a Herkules-villában lakom” — mondta kedvetlenül és szép arcát pillanatra hirtelen pír futotta be. „És honnan tudja ezt olyan pontosan?”

— „Csendőr vagyok s a csendőr mindent tud.”

— „Mindent?” kérdezte halkán.

— „Mindent.”

— „És honnan tudja azt, amit rólam tud?”

— „A bejelentő lapjából” felelte Varsa örmester nevetve s a szép hölgy mintha fellélegzett volna, komoly arca felderült megint.

— „De most már igazán mennem kell, kezét esókolom.”

— „Ne felejtse el, hogy kíváncsi vagyok a folytatásra. A viszontlátásra!”

rugalmas, fürge, elszánt, — a duhajkodó legény az italtól kábult, bár talán nagyobb izomerejű, de lomhább mozgású, az alkohol hatása alatt ingerlékeny, tehát meggondolatlan — ami az erőkülömböset nagyjában már kiegyenlíti. Ha a csendőr ezenfelül még azokat az egyszerű fogásokat is ismeri, (dsiu-dsitsura gondolok) amelyekkel a legerősebb embert is harképtelenné lehet tenni, akkor nyugodtan kiszemelheti a leghangosabb, leggarázdább legényt, a főkolompot; fölényének tudatában érélyesen és tiszteletet parancsolóan lép fel vele szemben, ha ellenszegülne, egy-két fogással harképtelenné teszi. Feladatát teljesítette, a hatalom tiszteletét kivívta, szava parancs, amelynek mindenki készséggel engedelmeskedik, a nélkül, hogy a legvégso eszközökhöz kellett volna folyamodnia.

Hasonlóképen járhat el olyanokkal szemben is, akik akár elfogásuk, akár bekísérésük alkalmával a csendőrnek ellenszegülnek.

A csendőr önképzésénél tehát nem szabad megfeledkezni a sportról, a testi ügyesség fejlesztéséről sem, mert nemesak, mint a közmondás tartja „Ép testben, ép lélek” — a csendőrnek pedig a sokszor bonyolult bűnügyek kibogozásánál teljes szellemi frisseségre van szüksége, — hanem azért is, mint az előbbi példám mutatta, mert a csendőr olyan helyzetbe is juthat, amikor a testi ügyességét kell a helyzet megmentésére latba vetnie. A rend-

Varsa őrmester bement a postára s a szép hölgy hosszasan nézett utána oly különös tekintettel, hogy aki most a szép szemébe pillanthatott volna, talán megfejtette volna, hogy milyen világ van e szép szemek kék ege mögött, mi van belül a lelkében.

V.

Szép esillagos éjszaka volt, amint Varsa őrmester másodmagával ereszkedett le a Cserna völgyébe. Herkulesfürdő felé tartottak. Hosszú és nehéz őrjáratból jöttek haza és Varsa fáradtan baktató járőrtársa lelkileg már otthon volt az őrön és jó tiszta ágyára gondolt, melyen nemsokára kinyujthatja fáradt tagjait. Ezért egészen természetes, hogy amint Herkulesfürdő szegélyét elérték, álmosan mindjárt a laktanya felé vezető útra akart letérni. De Varsa őrmester tiltakozó szavai felrázták álmoságából.

— „Hohó pajtás, még nem érdemeltük meg az ágyat. Maga ugyan jól látná el a csendőri szolgálatot, ha az őrállomással nem törődik.”

— „De hiszen — őrmester úr — erre vanuak külön helyi járőrök.”

— „Az nem elég. Abból még nem sok haszna volna a községnek, ahol az ott lévő csendőrőrs csak a helvi járőrökkel tartaná fenn a rendet a községben. Ahol csendőrség van, abban a községben olyan rendnek kell lennie, akár a laktanyában. Úgy kell legyen, hogy az őr folyton szemmel tartsa a saját állomását, mert bizony nagy szégyenére válna, ha éppen ott ahol az őr van, ott történne valami bűncselekmény. Akkor jogosan mondhatnák, hogy mire van itt a csendőrőrs, ha még a saját községében sem tud rendet tartani.”

— „Hiszen a helyi járőrök elég sűrűn vannak...”

— „Nem elég az. Minden szolgálatból hazatérő járőrnek — akármilyen nehéz és hosszú szolgálatban

szerez, izomfejlesztő sportoláson kívül célszerűnek vélem, ha minden csendőr a dsiu-dsitsu fogásait is önképzéssel elsajátítja.

A nyers erő azonban a csendőrt csak egyes fegyvertelen egyének vagy kisebb csoportok ellenében képesíti eredményes fellépésre; amikor a tekintélyének emelésére és végső esetben alkalmazandó eszközként ott van még a fegyvere is. Felfegyverezett, mindenre elszánt fickókkal és a félrevezetett, elragadtatott tömeggel szemben azonban már sokkal nehezebb a csendőr helyzete. Könnyen előfordulhat az az eset is, hogy már a fegyverhasználat sem eredményes és elnyomják a csendőrt, ha nem vív formális harcot az elvakult és cselekedeteiben teljesen beszámíthatatlan tömeggel.

Ilyen harcoknál a csendőrnek a legnagyobb tervszerűséggel kell eljárnia, mert ha igaz, hogy a kapkodás, idegesség és megfontolatlanság a gyengeség jele, ami súlyos következményekkel járhat, úgy különösen áll ez ezekre az esetekre. A csendőrnek tehát nem szabad gyengének látszania, mert a tömeg könnyen vérszemet kaphat; ebből az következik, hogy a csendőrnek minden cselekedetét a helyzet nyugodt mérlegelésén alapuló, megfontolt és merész elhatározással, fölényes biztonsággal kell végrehajtania.

A legalacsonyabb rendfokozatú csendőrnek a legegyszerűbb fegyveres beavatkozásnál éppen úgy

volt — lelkiismeretesen le kell portyáznia az őrállomást, mielőtt bevonul a laktanyába. Ez minden csendőr és minden járőr kötelessége. Majd ha egyszer őrparancsnok lesz, akkor fogja csak igazán érezni a felelősséget. Akkor meg fogja érteni, hogy úgy, ahogy a gazdaságban a gazda szeme hizlalja a jószágot, úgy az őrparancsnok szeme tart rendet, mert az mindent meglát. Akkor tart jó rendet a csendőrőrs, ha az őrparancsnok mindenütt megfordul, mindenütt jól körülnéz, mindent észrevesz.

Amint a villasorok felé közeledtek, cigányzenét hallottak.

— „Valahol mulatnak.”

— „Úgy látszik éjjeli zenét adnak valakinek. Szabad-e?”

— „Nem szabad.”

— „Mit képez?”

— „Közsend elleni kihágást.”

— „Helyes. Mit gondol, most mit kell tenni?”

— „Őrmester úr alázatosan kérem, az attól függ, hogy kik csinálják.”

— „Hát kik? A cigányok muzsikálnak.”

— „Igen is, akkor megakadályozza a járőr és feljenti. De őrmester úr alázatosan kérem, lehet hogy a cigányokkal fürdővendégek is vannak, lehetnek előkelő úri emberek s akkor...”

— Akkor is fellép a járőr. A törvény előtt mindenki egyforma, a törvényt mindenki egyformán kell hogy tisztelje és betartsa, legyen az akárki.

Amint megközelítették a zenélőket, a cigányok a kakastollas csendőrök láttára egyszerre felhagytak a zenéléssel. Boros, erélyes szóváltás hallatszott s valaki indulatosan rendelkezett a cigányokkal, hogy csak muzsikáljanak. A cigányok bár félve, mégis előszedték hangszereiket és lassan felbátorodva megint muzsikálni kezdtek.

(Folytatjuk.)

kell mérlegelnie a helyzetet, mint háborúban a legmagasabb katonai vezetőnek. Nyugodtan kell latolgatnia, hogy milyen rendszabályokkal tudná a felesleges vérontást elkerülni. Ha ez nem használ, jól meg kell fontolnia, mikor érkezett el az a pillanat, hogy fegyverét kelljen használnia, mert a túlkorai, elhamarkodott fegyverhasználatért felelősségre vonják, ha meg későn nyúl ehhez a végső eszközhöz, akkor esetleg már ennek árán sem tudja a helyzetet megmenteni és akkor ő is menthetetlenül elveszett. Súlyosbítja a helyzetet az, hogy közben — különösen a mosdatlan szájú csöcselék — ingerkedését, túsúrásait is el kell, hogy tűrje, a nélkül, hogy ezek megtorlására ragadtatná magát. Központjában áll a veszedelemnek, sok-sok emberélet sorsa van kezébe letéve és neki sziklaszilárd nyu-

talán előnyök szerzésére használja ki, vagy azzal bármiképp visszaél, aki a kísértéseknek nem tud ellentállani, tehát nem szilárd jellemű, annak az alárendeltjei előtt nem lehet tekintélye, abban az alárendeltjei nem bíznak. Válságos pillanatokban tehát hiányozni fog az a belső kapocs, amely a veszedelmeken őket átsegíti.

A vezetőtől megkívánt erkölcsi erőre vonatkoznak a 34., 36. és 37. pontok is, melyek azt mondják:

34. pont. „A vezető határozott erős akarata a csapat minden cselekedetét áthatja.“

„A vezetőnek először is tudnia kell, hogy mit akar, azután pedig szilárd jellemmel állandóan gondoskodnia kell arról, hogy akarata tetté is váljék.“

Krisztiania, Norvégia fővárosa, visszakapta régi nevét. Január elsején Kohl tanár Harald király szobra előtt hivatalosan bejelentette, hogy a főváros neve ezentúl Oslo.

galommal, elfogulatlanul kell a helyzetet elbírálnia és elhatározáshoz jutnia.

Ehhez olyan erkölcsi erőre, annyi önfegyelemre, idegeinek oly fokú uralására van szüksége, amit csak hosszú évek során át szerzett tapasztalat és gyakorlat után tud elérni. Ilyen válságos helyzetekben különösen megbecsülhetetlen a csendőr számára, ha elhatározáshoz, cselekedeteihez emlékeztében bár a legesekélyebb támpontot is találja. Minthogy erre vonatkozó számos irányelvet tartalmaz, különösen ilyen tekintetben megbecsülhetetlen segélyforrás a Harcászati Szabályzat.

Milyen erkölcsi erővel kell bírnia a csendőrnek, arra támpontot ad a H. Sz. II. Fejezete, melyből néhány pontot idézek:

33. pont. „A vezetőnek legelső kelléke: a tekintély és alárendeltjeinek bizalma. Mindkettőnek alapfeltétele; a tiszteletet követelő jellem.“

A tekintély alapfeltétele a tiszteletet követelő jellem. Más szóval, pl. aki szolgálati állását jog-

36. pont. „Nehéz helyzetben is mindenkor örömmel kell vállalnia a felelősséget.“

„Minden fokú vezető tartsa szüntelenül szem előtt, hogy a tévedés kevesebbet árt, mint a habzás vagy mulasztás. Rovást csak a kapott feladat elfelejtése, lanvhaság és a felelősségtől való féltelenség érdemel. A téltelenség szégyenletes.“

37. pont. „A vezető megbecsülhetetlen tulajdonsága a nyugalom. Kapkodás vagy idegesség bizalmatlanságot szül és a csapat erkölcsi állapotára károsan hat.“

Ezek a pontok annyira vonatkoznak a csendőrség minden tagjára is, hogy szóról-szóra át lehetne venni a csendőrség Szolgálati Utasításába.

Emlékezzünk 1918 szégyenletes öszirózsás forradalmára; úgy a front összeomlására, mint az itthon lefolyt eseményekre; ha akkor úgy a hadsereg, mint a csendőrség minden tagja, vezető és a csapat egyaránt a 38. pont alább idézett sorait tartotta volna szem előtt, akkor nem vesztettük volna el a

Kárpátokat, akkor nem esonkította volna meg az átkos emlékü Trianon édenkerthez hasonló házánkat.

38. pont. „A csapat belső értéke dönti el végső fokon a harcot.“

„A csapat belső értékének tényezői — a kiképzésen kívül: — az áldozatra kész honszeretet, a becsületérzés és a kötelességtudás, erények, amelyeket a magyar katona mindenkor — még a leg-súlyosabb helyzetben is — ragyogtatott és amelyek így dicsőséges, de éppen ezért kötelező hagyományává váltak.“

„Ha a harc fáradalmi, veszélyei és bomlasztó befolyásai, veszteségek és kimerültség mindkét fél-nél a végsőig fokozódtak, a győzelmet az a csapat vívja ki, amelyé az erkölcsi fölény: amely tovább tartja fenn a rendet és a belső összefüggést, jobban meg tudja óvni a rendületlen állhatatosságát és a győzelembe, a vezetésbe, a bajtársaiba vetett hitét.“

„Ekkor válik a haza javára annak a parancsnoknak munkája, aki békében legelőkelőbb tevékenységének a csapat erkölcsi erejének fejlesztését tudja.“

Magára a vezetésre, a helyzet mérlegelésére és az elhatározásra a H. Sz.-nak a vezetésről írott fejezetében találunk nagyon értékes irányelveket. Néhányat kivonatosan alább felsorolok.

Az elhatározásra mindenkor elsősorban a kapott feladat a mértékadó.

Bizonytalan helyzetben gyors elhatározással a kezdeményezést magunkhoz ragadva, ezzel a siker lényeges feltételét teremtettük meg.

Tétovázás, ingadozás, gyenge vezetésnek a jele és súlyos következményekkel járhat. (Utalok újból az 1918 október—novemberi eseményekre.)

Az elhatározás mindig határozott és erőteljes legyen.

Különösen nagyobb viszonyokban, minél gyorsabban jut a vezető elhatározásra, annál több ideje marad a végrehajtás részleteinek kidolgozására, annál tervszerűbben és annál tökéletesebb összhangban fogja a rendelkezésére álló erőket alkalmazni, stb., stb.

Még számos ilyen szemelvényvel szolgálhatnánk, de akkor feleslegessé tenném a Harcászati Szabályzat olvasását, illetve — minthogy az egyszerű elolvasásnak sok értelme nincs — az alapos áttanulmányozását.

A Harcászati Szabályzatra azonban nemcsak az erkölcsi érzék fejlesztése szempontjából van a csendőrnek szüksége, hanem azért is, hogy a harcászati érzékét fejlessze. Itt bátor vagyok hozzáfűzni azt is, hogy minél magasabb vezetői állást tölt be az illető, annál inkább szükséges ez a számára, tehát annál alaposabban kell, hogy az egész H. Szt.-t áttanulmányozza.

Ennek szükségességét beigazolandó a belügy-miniszter úr önagyméltóságának a sajtóban napvilágot látott nyilatkozatát idézem, melyben a csendőrség szerepéről azt mondja (Uj Nemzedék 1925 jan. 20-i számában):

„... békében a csendőrség háta mögött ott állt a katonaság, tehát esetleges tömegmozgalom alkalmával a csendőrség munkáját oly nagy és kitűnően felszerelt erő támogatta, mint a békeidők hádserege. Ma, amikor kis hadseregünk van és

annak is gyenge a felszerelése, a csendőrségnek magának kell elegendőnek lennie arra, hogy a rendet minden körülmények között fenntartsa, mert a honvédség ma nem jelent olyan hatalmas támogató erőt, mint a háború előtt a Monarchia katonasága...“

Azt tudjuk nagyon jól, hogy az idézett nyilatkozatban említett tömegmozgalom nem lesz aféle képviselőválasztási mozgalom. Ha a csendőrségnek ezekkel a tömegmozgalmakkal kell leszámolnia, akkor valószínűleg jól felfegyverzett és alaposan megszervezett tömeg lesz az ellenfele. Ezzel az ellenféllel a végsőig menő élet-halál harcot kell vívni, melyhez hasonló példákat úgy Németországban a spartakusokkal vívott harcokban, mint Bulgáriában a kommunista mozgalmak leverésénél már láttunk. Ezek a harcok a világháború legkomolyabb ütközeteinek minden jellegzetes tulajdonságát magukon viselik, megvívásukra tehát a H. Sz.-nak a harcra vonatkozó alapelvei teljes egészükben érvénnyel bírnak.

A csendőrség alkalmazásánál is a H. Sz. 54. pontja lesz mértékadó, amely azt mondja:

„Harcban — még kis kötelékben is — törekedjünk ott, ahol a döntést keressük, a helybeli fölény elérésére.“

„Kevésbé fontos helyeken az erővel takarékoskodni kell.“

„Nagy és kis viszonyokban egyaránt ezen elv betartása annál fontosabb, minél csekélyebb erő áll rendelkezésre a feladat megoldására.“

Egyes kevésbé fontos helyeken tehát a H. Sz. XI. fejezetének („Védelem mozgóharcban“) legapróbb részlethatározványai szerint kell, hogy a csendőrség is a mozgalom terjedésének gátat vessen, hogy más helyen döntő támadással semmisítse meg a mozgalom főfészket.

A csendőrség ilyen értelmű alkalmazásánál, különösen, ha a honvédséggel vállvetve küzd, a kölcsönös megértésnek és így a sikernek is lényeges feltétele, ha ugyanazon szabályzat irányítja vagy szabja meg cselekedeteit. Ezért tartom én a csendőrség számára is nélkülözhetetlennek a Harcászati Szabályzat tanulmányozását.

Remélem, a bevezetésben tett ígéretemet sikerült beváltanom.

Adatok közlése a csendőrségnek a román hadjáratban való szerepéről. Tudvalevő, hogy az 1916. évi román hadjáratban a m. kir. csendőrség is tevékeny részt vett és hogy a csendőrségnek, vagy egyes tagjainak nevéhez számos olyan dicsőséges haditett fűződik, amelyeknek megörökítése nemcsak a csendőrség szempontjából, hanem a magyar katonai erények dokumentálása szempontjából is nagy fontossággal bírna. Nagy Vilmos vk. alezredes, ki a román hadjárat történetével behatóan foglalkozik, ezzel kapcsolatban a csendőrségnek ezen hadjáratban való szereplését is megírni óhajtaná. Tekintettel azonban arra, hogy a csendőrség szerepére vonatkozó feljegyzések és okmányok nagy része a megszállás alkalmával veszendőbe ment, igen kívánatos lenne, hogy mindazon tiszték és csendőrök, kik ezen hadjáratban akár katonai kötelékben, akár önálló csendőr alakulatokban részt vettek, adataikat lapunk szerkesztőségével közöljék. Különös értékkel bír az egyes ütközeteknek vagy egyes csendőregyének vitézi tetteinek és az orvul megtámadott határszéli csendőrörsök helyzetének és magatartásának részletes leírása, de természetesen bármilyen más adatot is szívesen fogadunk. Eredeti naplókat és feljegyzéseket pontosan visszaszolgáltattunk. A szép és a testületnek érdekében álló cél lelkes támogatását minden bajtársunk szíves figyelmébe ajánljuk.

Egy kis utbaigazítás a katonai bünvádi eljárás gyakorlati megismeréséhez.

Irta: Dr. KRANTZ DEZSÓ hadbíróőrnagy.

(Folytatás.)

A főmagánvád feljogosítja azt, akinek jogai bizonyos büncselekmények következtében sérelmet szenvedtek, arra, hogy mint magánvádló a közvádló helyett vádat emelhessen az illetékes bíróságnál.

A pótmagánvád a sértettet arra jogosítja, hogy abban az esetben, ha a közvádló a vádat el nem vállalja vagy elejtette, a vád képviselőt átvehesse.

Mindezeket a katonai bünvádi perrendtartás nem juttatja vádlói szerephez és megkíméli őket a vádnak önálló képviselésével járó minden gondtól és fáradtságtól azért, hogy a vádat oly büncselekmények esetében is, amelyek csak magánindítványra (illetőleg a katonai büntetőjog szerint csak „kivánatra“) üldözhetőek, közvádló — az ügyész — képviseli. Ennek dacára a magánpanaszos nem kerül a polgári bünvádi perrendtartás magánvadjával szemben hátrányosabb helyzetbe, mert a törvény őt mindazokkal a jogokkal felruhazza, amelyeket ügyének előmozdítása végett rendelkezésére bocsátani lehet.

Ezek közül különösen emlitem azt a jogot, hogy a magánpanaszos az illetékes parancsnoknak a bünvádi üldözést mellőző rendelkezése ellen, továbbá a nyomozó eljárás megszüntetése ellen felfolyamodással élhet s az ítélőbíróságok ítéletei ellen perorvoslatot használhat.

Ez után a rövid kitérő után, amelyet az illetékes parancsnok bünvádi üldözési jogának megismerésére fordítottunk, kísérik figyelemmel az eljárás további folyamát.

Az illetékes parancsnok tudomást szerzett tehát arról, hogy az ő illetékességéhez tartozó valamely egyént honvéd bírósági úton hivatalból üldözendő büncselekmény gyanúja terhel. Ügyészt írásbeli paranccsal a *nyomozó eljárás* elrendelésére utasítja. Ez azonban elmarad és közvetlenül a vádemelés iránt kell intézkedni, ha a bünvádi esettel foglalkozni hivatott parancsnokságok (hatóságok) megállapításai által — láttuk miként végződnek azok — a nyomozó eljárás célját már elérte.

Mi e nyomozó eljárás és mi annak a célja? Nem egyéb, mint azoknak a körülményeknek a kipuhatolása és megállapítása, amelyek alapján eldönthető, vajjon meghatározott egyén ellen lehet-e vádat emelni vagy sem? Vagyis nem más, mint szakszerű *előkészítése* az ügynek a per súlypontját képező főeljárás: a haditörvényszéki főtárgyalás számára.

Az ügynek ez az előkészítése — ép úgy, mint a polgári bünvádi eljárásban — igazságügyi rendőri nyomozás útján történik, amelyet a körülményekhez képest bírósági nyomozó eljárás, mely megfelel a polgári bünvádi perrend szerinti „vizsgálat“-nak, követhet. Az alakoszerű eljárás ez utóbbinál abban áll, hogy az illetékes parancsnok ügyészt írásban utasítja, hogy a nyomozó eljárás kerestülvitelét a bíróságnak engedje át, mire az ügyész a parancs csatolása mellett megkeresi a bíróságot a bírósági nyomozó eljárás megindítására és megjelöli a megkeresésben a büncselekményt, amely miatt és az egyént, aki ellen az eljárást meg kell ejteni.

A vádelv követelményének felel meg, hogy a vizsgálóbíró, kinek állása lényegben azonos a polgári bünvádi eljárás vizsgálóbírójéval a nyomozás alatt, a bírósági nyomozást akár a büncselekmény, akár pedig a terhelt személye tekintetében az ügyészi indítvány tárgyán, terjedelmén és irányán túl ki ne terjedesse.

Hogy a nyomozást vezető közeg függetlensége teljes mértékben megóvassék és hogy a hivatalos cselekménynél részt vevő többi egyének befolyásolása — akiknek elfogulatlanságát a körülményekkel képest már az illetékes parancsnok pusztán jelenléte is megzavarhatná — kizárassék, az illetékes parancsnok a nyomozó cselekményekben való részvételtől el van tiltva.

A feljelentett esetnek a nyomozó eljárás elrendelésére alkalmasnak kell lennie. Ez azonban sokszor

nem bírálható el nyomban teljes határozottsággal. Ezért, ha tehát az illetékes parancsnoknak kétségei vannak abban a tekintetben, vajjon a feljelentett eset bírósági üldözésre alkalmas-e, elhatározása előtt ügyészével vagy a gyanúsítottak előjáró parancsnokságával előzetes megállapításokat eszközölthet és elhatározását e megállapítások eredményétől teheti függővé.

Az olyan feljelentést, amely büntetőbírósági üldözésre elegendő alapot nem nyújt, az illetékes parancsnok ép úgy félreteheti, mint a polgári eljárásban az ügyész. A félretétel ellen a sértettet és a magánpanaszost a felfolyamodás joga illeti.

De félreteheti az illetékes parancsnok a feljelentést, ha nézete szerint a büncselekmény fegyelmi úton megtorolható, amikor is egyidejűleg kiszabja a fegyelmi fenyítést.

Feltéve ugyanis, hogy a fegyelmi fenyítő hatalomra vonatkozó szolgálati utasítások szerint alkalmazható fegyelmi fenyítés legnagyobb mértéke az adott esetben kielégítőnek mutatkozik, fegyelmi úton torolható meg mindazok a vétségek, (kihágások), amelyekre az alkalmazandó büntetési tétel szerint csupán pénzbüntetés vagy olyan szabadságvesztés-büntetés van szabva, amelynek legnagyobb mértéke hat hónapot, legkisebb mértéke pedig egy hónapot

Falka-búcsu a főthi kastély előtt. A vadászati idény vége.

meg nem halad. Az említett feltétel alatt fegyelmi úton intézhetőek el azok a vétségek, amelyeknek az alkalmazandó büntetési tételben megállapított büntetése egy hónaptól vagy ezen alul kezdődik és hat hónapnál többre nem terjed; ellenben nem intézhetőek el fegyelmi úton azok, amelyeknek büntetési tétele egy hónapon túl kezdődik, vagy hat hónapnál többre terjed. Pl. a függelemsértés vétsége, amelyre a katonai büntető törvénykönyv 156. §-a egy héttől hat hónapig terjedhető fogságot szab, fegyelmi úton megtorolható akkor, ha a fennforgó esetben az elkövetett vétségre a fegyelmi fenyítő szabályok szerint kiszabható büntetés elegendő megtorlásnak mutatkozik. Ellenben nem lesz fegyelmi úton megtorolható pl. a közösen és rend ellen a nemzetiségek iránt ellenségeskedésre ingerléssel elkövetett vétség, vagy a házasság stb. intézményének nyilvános lealacsonyításával elkövetett vétség súlyosabb esete, még pedig az előbbi azért nem, mert az alkalmazandó büntetési tételben megállapított büntetés legkisebb mértéke (három hónap) egy hónapot meghalad (Kbtk. 559. §-a), az utóbbi vétség pedig azért nem, mivel a büntetési tétel legnagyobb mértéke (egy év) hat hónapnál magasabb. (Kbtk. 562. §-a.)

A hadrakelt seregnél, tekintettel az ott feunforgó viszonyokra, a fegyelmi megtorlásnak nagyobb tere van, amennyiben valamely vétség (kihágás) fegyelmi elintézésének lehetősége a büntetési tételben megállapított büntetés legkisebb mértékéhez nincs kötve,

minél fogva a hadrakelt seregnél azokat a vétségeket is meg lehet fegyelmi úton torolni, amelyeknek a büntetése az alkalmazandó büntetési tétel szerint egy hónapon túl kezdődik, de hat hónapot meg nem halad.

Feltétlenül ki van zárva mind békében, mind a hadrakelt seregnél a fegyelmi úton való megtorlás, ha a fennforgó esetben rangvesztésnek kellene bekövetkeznie és az az érvényben levő szolgálati utasítások értelmében fegyelmi úton ki nem mondható.

Annak a megítélése, vajjon az alárendeltje által elkövetett olyan vétség (kihágás), amely fegyelmi úton elintézhető volna, a fegyelmi fenyítésnek vagy pedig a tettet kísérő körülmények folytán a büntető bírósági eljárásnak útjára tereltessek-e, a fegyelmi fenyítő hatalommal felruházott előjáróra tartozik. E felőli kétség esetében a Szolgálati Szabályzat I. rész 649. pontjának harmadik bekezdése értelmében a büntető eljárástól való megfosztásban jelentkezők, az *előzetes letartóztatás* és a *vizsgálati fogság*.

Magától értetődik, hogy annak a büncselekménynek a büntethetősége, amelyet büntető úton kellett volna büntetni, de amelyet tevékeny fegyelmi úton lenyitettek meg, a fegyelmi fenyítés folytán nem enyészik el s ebben az esetben az utólagos büntetőbírói eljárás kizárva nincs. Viszont a fegyelmelem érdeke kívánja, hogy ne tetessenek bírósági eljárás tárgyává azok a büncselekmények, amelyek — a már ismert feltételek alatt — fegyelmi úton is elintézhettek és amelyeknek ily úton való megfenyítése a fegyelmi fenyítő hatalommal felruházott s a fegyelmelemért elsősorban felelős legközelebbi előjáró kielégítőnek találta és elrendelte.

A katonai anyagi büntetőjogban meghatározott büntetési fogalma vonja maga után azt, hogy halmazatosan levő több büncselekményt ugyanegy eljárással kell elintézni s legalább a büntetés megállapításának szempontjából egyetlen cselekménynek tekinteni. Ugyanez áll arra az esetre, ha büntetőbírói eljárást igénylő büncselekmények fegyelmi kihágásokkal vagy olyan vétségekkel vannak halmazatosan, amelyeket az előadottak szerint fegyelmi úton is meg lehet torolni. Ezeket, mint konkuráló büncselekményeket, a bírósági eljárásba bele kell vonni és valamennyi büntető ügy mellett egy ítéletet kell hozni, szem előtt tartván természetesen a katonai büntető törvénynek a halmazatra vonatkozó rendelkezéseit (Rbtk. 97. és 98. §.).

Emellett a törvényes rendelkezés mellett azonban adva van annak a lehetősége is, hogy a kérdéses deliktumok, jöhetnek bírósági eljárást igénylő büncselekményekkel vannak halmazatosan, fegyelmi úton nyertek elintézést. Az illetékes parancsnok elrendelheti ugyanis az ilyen deliktumok elkülönítést és fegyelmi úton való megfenyítést. Ez a rendelkezés, tekintettel az olyan esetek gyakoriságára, amelyekben súlyos büncselekményekkel ilyen csekélyebb vétségek s főleg fegyelmi kihágások vannak halmazatosan, sok munkát vesz le a bíróságok válláról, az eljárást megkönnyíti és megrövidíti s ezzel kapcsolatban számottevő költségmegtakarítással is jár.

Itt a helye, hogy ismertessük azokat a különleges rendszabályokat, amelyeket a nyomozó eljárás során a terhelt ellen részint fegyelmi tekintetből, részint az eljárás sikerének, de főleg a terhelt személyének biztosítása végett alkalmazni lehet.

Ezekhez tartozik elsősorban a szabadlábban levő terheltnek az ellene folyó eljárás tartamára a szolgálat alóli felmentése. Oly rendszabály ez, melyre a körülményekhez képest a szolgálat érdekében főleg a szolgálati tekintélynek, következőleg a katonai fegyelmelem megóvása végett is szükség lehet.

E joggal, vagyis, hogy tényleges honvéd (csendő) egyének felmentését a szolgálat alól elrendelhesse, parancsnoki hatalmából kifolyólag az illetékes parancsnok van felruházva, de ez nem érinti a közbeeső előjáróknak azt a jogát, amely szerint ezek a felmentést a szolgálat alól egyelőre, az illetékes parancsnok elhatározásáig, elrendelhessek.

Főképp gyakorlati célja van annak a további rendelkezésnek, mely szerint azokat az egyéneket, akik ellen a nyomozó eljárás vagy a közvetlen vádemelés el van rendelve, a büntető eljárás befejeztéig sem áthelyezni, sem elvezényelni nem szabad, ha ezzel az

eddiggi parancsnok illetékessége alól elvonatnának és hogy a terheltnek más áthelyezése és elvezénylése, valamint esetleges szabadságolása is az illetékes parancsnok hozzájárulásától függ. Ugyancsak a gyakorlati szükségnek felel meg, miszerint az illetékes parancsnok elrendelheti, hogy a szabadlábban levő terhelt, ha tényleges honvéd (csendő) egyén, a büntető eljárás befejeztéig a bíróság székhelyén tartózkodjék.

Súlyosabb rendszabályok, mert a büntetendő cselekmény gyanújával terhelt egyén személyes szabadságától való megfosztásban jelentkezők, az *előzetes letartóztatás* és a *vizsgálati fogság*.

Az előzetes letartóztatásról a megállapítások körüli ténykedésénél az előjáró parancsnokságoknak röviden már szóltunk. A katonai büntető perrendtartás szerinti „előzetes letartóztatás” és „vizsgálati fogság” nem reálisan fogalmilag teljesen a polgári büntető perrendtartás hasonló intézményeit. Míg ugyanis a polgári büntető perrendtartás az előzetes letartóztatás és a vizsgálati fogság között — amelyek különben céljuk és hatásuk szempontjából lényegileg teljesen egyformák — abban látja a különbséget, hogy a vizsgálati fogság csak a vizsgálat alatt álló terhelt ellen és csakis a vizsgálóbíró által rendelhető el: addig a katonai büntető perrendtartás minden, a gyanúsított vagy a terhelt ellen a büntető eljárás érdekében alkalmazott fogságban előzetes letartóztatást lát, ha azt nem az illetékes parancsnok rendelte el és minden, a mondott célből az illetékes parancsnok által elrendelt fogságot, akár az ügyészi vagy bírósági nyomozó eljárás megindításával egyidejűleg, akár annak későbbi folyamán rendeltetett el, vizsgálati fogságnak nevez.

Az előzetes letartóztatás tehát tisztára ideiglenes jellegű és csak addig tart, amíg az illetékes parancsnok a nyomozó eljárásnak, vagy előrebocsátott nyomozó eljárás nélkül a vademelesnek elrendelése iránt hozott határozatával egyidejűleg, ha pedig az előzetes letartóztatást később moztak tudomására, az erre vonatkozó jelentés vétele után azonnal a fogságot vagy egészen megszünteti, vagy pedig — rendszerint az eljárás befejeztéig tartó — vizsgálati fogságra változtatja át.

Természetes, hogy mind az előzetes letartóztatás, mind a vizsgálati fogság bizonyos *anyagi* feltételektől függ, melyeket taxatíván már felsoroltunk ott, ahol az előjáró parancsnokságok részvételéről a katonai büntető eljárásban volt szó.

A *letartóztatás joga* sürgős esetekben az ügyészt és a vizsgálóbírókat is megilleti. De még ebben az esetben is csak előzetes letartóztatás torog fenn, mely vizsgálati fogsággá csak az illetékes parancsnok határozatával válik.

Rendőri és más közbiztonsági hatóságok és közegek ugyanazon előfeltételek alatt, amelyek őket saját törvényes szabályaik szerint polgári egyének letartóztatására jogosítanak, tényleges legénységi egyéneket és rangosztályba nem sorozott tényleges havidíjasokat letartóztatathatnak, de — esetleges konfliktusok elkerülése végett és fegyelmi okokból is — csak, ha a kérelem veszéllyel jár s valamely katonai előjáró vagy katonai őrség el nem érhető.

A magyar polgári büntető perrendtartás kapcsolatos intézkedéseiről tudnunk kell annyit, hogy tényleges katonai személyek ellen a polgári hatóság béke idején csak büntetés miatt, szökés vagy kollúzió esetében rendelhet el előzetes letartóztatást, mozgósítás idején pedig csak ha szökésben vannak, vagy a behívó parancsnak nem engedelmeskedtek, vagy oly büntetés idején, melynek súlyosabb büntetés öt évi fegyház, közhivatalnok vagy hatósági közeg elfoghatja azt, aki ellen elfogató parancs vagy nyomozólevél van kibocsátva. Az elfogott egyén a legközelebbi vizsgálóbíró, járásbíró, királyi ügyész vagy rendőri hatóság elé állítandó, mely hatóság azután a letartóztatottat ahhoz a hatósághoz kíséri, amely az elfogató parancsot vagy nyomozólevelet kiadta. Ha a letartóztatott egyén a katonai bíraskodás alá tartozó büncselekménnyel terheltetik, legkésőbb negyvennyolc óra alatt a legközelebbi katonai hatóságnak adandó át.

(Folytatjuk.)

Olaszország közbiztonsága.

Irta: ERNST ENGELBRECHT bűnügyi rendőrbiztos (Berlin).

A háborúnak és a háború utáni éveknek a bűnözés erős megnövekedése lett a következménye úgyszólván minden államban. Olaszország sem volt kivétel, sőt éppen ott különösen megnövekedett a bűnözés. Hisz a kommunista propaganda éppen Olaszországban rendkívül erősen indult meg és egyéb kellemetlen jelenségek mellett zavaros közbiztonsági állapotot is teremtett. Ekkor hozta Mussolini a menekvést. Néhány heti kormányzata elég volt ahhoz, hogy a bűnözők világára megsemmisítő csapásokat mérjen és hogy a bűnözés további terjeszkedését meggátolja. Lassanként újra rendezett viszonyok állottak elő, sőt a háború előtti évekhez képest jelentősen visszafejlődött a bűnözés. Az olaszok maguk is csodálkoztak ezen az eredményen és bámulták, hogy a főbenjáró bűncselekmények hirtelen megfogytak és hogy a sötétben bujkáló népség, amely mindig vakmerőbben merészkedett odúból a nyilvánosság elé, újra eltűnt. Mindenütt rend lett, még a koldus is eltűnt, aki pedig Olaszországban ősidőktől fogva jellemző utcai jelenség, és az általános biztonsággal és renddel a munkakedv is megjött. Volt újra munka, és a munkanélküliek száma szemelláthatólag apadt. A munka kenyeret adott, az emberek megelégedettebbek lettek. Ezért Mussolinit Olaszországban nemzeti hősnak tekintik, ő hazájának ünnepelt megmentője.

De Mussolini nem elégedett meg azzal, hogy a bűnözők ellen kemény rendszabályokat rendeljen el, hanem személyesen is gondoskodott arról, hogy a szigorú rendszabályokat teljesen és erélyesen végrehajtsák. Koldusokkal, csavargókkal, kéjnékkel és más ilyen népséggel a legszigorúbban bántak el. Fogházbüntetés, kényszermunka, rendőri felügyelet és kiutasítás érzékeltették a csőselékekkel a küzdelem komolyságát. Három-négy hónapig tartott, míg a bűnözővilág a közrend elleni harc kilátástalanságát belátva, azt feladta.

Az északolaszországi és középolaszországi vá-

rosokban, különösen Milánóban, Firenzében, Rómában és Bolognában most szinte példásan szigorú utcai fegyelem és rend uralkodik. Egészen különleges szerencse kell hozzá, hogy ezen városok valamelyikében az ember koldussal találkozzon. Nápolyban s Délolaszországban szintén jelentősen javultak ugyan a viszonyok, de úgy látszik, hogy a koldulás itt kiirthatatlan. A sok koldus ma is elég gyakran zaklatja az idegent és bérkocsisok, gyöngy-

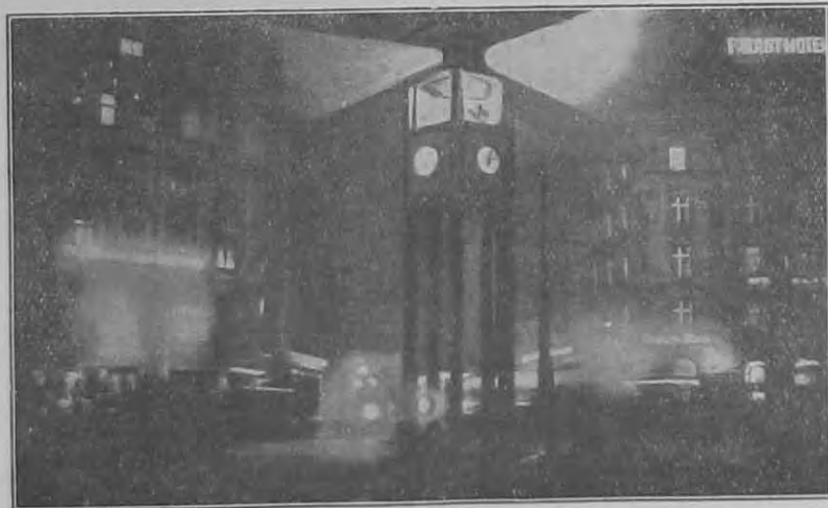
Tavaszi a télben St. Moritzban.

ház- és korall-árusok még mindig mohón vetik magukat zsákmányukra, a sok idegenre, és minduntalan megkísérlik őket megcsalni, vagy valahogyan becsapni.

Mindezek ellenére Nápolyban is erősen visszafejlődött a bűnözés. Igazi főbenjáró bűncselekmények ritkák, 1923-ban a bűnügyi statisztika egyetlen egy rablógyilkosságot sem tüntet fel. Igen magas azonban a felindulásban elkövetett bűncselekmények száma, a szandekos emberölés, a testi sértések stb. A déli olasz igen könnyen felindul és igen hajlamos a hirtelen haragra. Az elővigyázatos kormány ezért általános fegyverviselési tilalmat bocsátott ki, még a be nem csukható késeket és a 3 cm.-nél hosszabb pengéjű zsebkéseket is fegyvereknek tekintik. Ennek a fegyverviselési tilalomnak áthágóit mindig fogházzal büntetik.

A nép életében különös szerepet játszik a borotva. Különösen a nők szeretik a borotvát használni, hogy hűtlen szeretőjüket vagy csábítójukat azok arcán ejtett mély vágásokkal megbélyegezzék. A férfiak ilyen módon megbüntetése itt a nőknél annyira általános, hogy Nápolyban gyakran találkozik az ember férfiakkal, akiknek ilyen sebeik vagy sebhelyeik vannak.

Mint a legtöbb kikötővárosban, így Nápolyban is a kikötő környéke a gonosztevővilág főfészke. Itt a Porto Mercantile és a Piazza del Mercato-n, ahol 1268-ban a 16 éves Hohenstaufen Konradin ifjú életét a hóhér bárdja alatt fejezte be, azután tovább keletre a Stazione Centrale felé és onnan észak felé az óriási Albergo di Poveri, a szegényház vidékéig van az a tájék, ahol a csőselék és a gonosztevők tanyáznak, és ahol a

Berlinben a nagy forgalmu Potsdamer-Platzon amerikai rendszerű forgalom-szabályozó tornyot állítottak fel, amely a közközelekedési rendőrséget teljes mértékben helyettesíti.

politikai bűnözők is rejtekhelyet találtak. De a bűnügyi rendőrség a gonosztevőknek erősen sarkában van. A nápolyi quaestura squadra mobile-je (mozgócsapat) állandóan razziákkal és a gonosztevők tanyáinak szétosztatásával gondoskodik arról, hogy a csöcseléknek a megtelepülés lényegesen meglegyen nehezítve. Erős bűnügyi járőrök 5—6 teherautóval jóformán minden éjjel munkában vannak.

A törvény azonban meg is adja az olasz bűnügyi rendőrségnek az eszközöket a gonosztevők erélyes és eredményes leküzdésére. Minden büntetett gonosztevő rendőri felügyelet alá helyeztetik, aminek elrendelésére úgy az ítéletet hozott bíróság, mint a bűnügyi rendőrség is jogosult. Sőt a bűnügyi rendőrségnek az a joga is megvan, hogy még csak gyanús embereket is, akik becsületes kenyérkeresetet nem tudnak igazolni, felügyelete alá helyezhet, még akkor is, ha ezek az emberek büntetlen előéletűek. Ebben az esetben a rendőrségnek az az álláspontja, hogy az illetőnek közvetlenül vagy közvetve bűncselekményekből kell élnie, mert hisz gonosztevőkkel érintkezik, rendes foglalkozása nincs, semmit sem keres, és mégis meg tud élni. A rendőri felügyelet alá helyezettnek néhány napon belül lakást kell szerezniök és magukat ott be kell jelentetniök. Ha nőtlenek, vagy családjuk nincs, akkor azok közül a tömegszállások közül kell választaniök, amelyek a rendőri felügyelet alá helyezett számára rendelkezésre állanak. Ezek a szállások, amelyekben sokszor 20—30 ilyen ember is lakik, az illető gazda szigorú felügyelete alatt állanak és — mint azt minden esetben megállapíthattam — mindenképen tiszták és egészségügyi szempontból jól vannak berendezve. Esti 9 órától reggel 6 óráig a rendőri felügyelet alá helyezettnek a szállásukon kell tartózkodniök és ezenkívül minden vasárnap, vagy hetenként többször is — a gonosztett vagy a gonosztevő személye szerint, — a bűnügyi rendőrségnél kell jelentkezniök. Külön járőrök vannak megbízva állandó ellenőrzésükkel és megfigyelésükkel. Máskülönben ezeket az embereket nyugton hagyja a rendőrség.

Az ellenőrzési szabályok legkisebb megszegését könyörtelenül fogházzal büntetik. Esetleges ismétlődés a rendőri felügyelet alá helyezett gonosztevőknek Szicília északi vagy nyugati partja mentén fekvő valamelyik szigetre való elszállítását vonja maga után, ami több évi kényszermunkát jelent.

A kényszermunka ezeknek az embereknek a legborzasztóbb büntetés és ezért a bűnügyi rendőrség felügyeleti szabályait jóformán mindig készségesen megtartják. A bűnügyi rendőrség így az előtte ismeretes valamennyi gonosztevőt keményen a kezében tartja még pedig annál is inkább, mivel gondoskodnak arról, hogy a rendőri felügyelet alá helyezett gonosztevőket a bűnügyi rendőrség minden egyes tagja személyesen ismerje.

Különösen keményen küzd az olasz bűnügyi rendőrség a kitarítottak ellen. A legkisebb bizonyíték is elegendő arra, hogy az illetőt rendőri felügyelet alá, illetve kényszermunkára juttassa. Amennyire türelmes a bűnügyi rendőrség a felügyelt prostitúcióval szemben, annyira szigorúan jár el az utcai prostitúcióval szemben. És ez az erélyes küzdelem mindenütt célhoz is vezetett, mert

az utcai prostitúció lassankint eltűnt. Éppen így a gonosztevők elleni számos drákói rendszabály a bűnözés egész tekintélyes csökkenését eredményezte.

A cigányról.

Irtó : KUBAY OSZKÁR főhadnagy.

Figyelemmel olvastam a Csendőrségi Lapokban megjelent értékes cikksorozatot a helyi és személyi ismeretekről s figyelmemet különösen megragadta a cigánykérdés fejtegetése. Ezen ismertető cikkek arra késztettek, hogy ezzel a kérdéssel kapcsolatos gondolataimat és tapasztalataimat en is nyílvánosságra hozzam.

Celom azzal a cigánytársadalommal foglalkozni, mely a maga javíthatatlanságával a mai társadalomnak valóságos rákfenéje és a csendőrségnek állandó foglalkoztatója.

Sok jó és sok rossz tulajdonság van a cigányban, s hogy ezek a jó tulajdonságok még nincsenek kihasználva, azt elsősorban a mai társadalomnak tulajdonítom, amely a cigányokat, mint számkivetett páriákat üldözi.

A magyar kormány már évekkal ezelőtt megkísérelte, hogy a cigányokat letelepedésre kényszerítse, ami azonban, mint szomorúan tapasztalhattuk, csak részben sikerült. A cigányok nagy része ma is előszeretettel lakik sátor alatt, más része ha le is települ, mégis szenvedélyesen szeret kóborolni s letelepülése dacára is félig nomád életet folytat. Hogy miből él meg, erre a kérdésre a csendőrök igen egyöntetű választ tudnának adni. Bizony a társadalom számkivetettjei ők és hogy bennük a nomád ösztönök még mindig szunnyadoznak, csak e hontalanságuknak tudhatjuk be. A cigány azért irtózik a letelepüléstől, mert tudja, hogy munkát a községben nem kap, semmiféle munkára szoktatva és tanítva nincs s így ha nem lop, nem is eszik. Innen tulajdonítom a cigánynak ösztönös ragaszkodását ősi sátorához, mely vígabb, szabadabb és jobb megélhetést nyújt a községek vertfalu kis parasztházainál. Ez az ösztöne még lakott területen is megvan; egy alkalommal például Bujákon a faluvégen egy csinos kis ház mellett cigánysátort találtam, amelyben — késő ősztől — a bentlevők már erősen tüzeltek. Megtudtam, hogy a falu cigánya lakik a sátorban, ki, bár részére a község előjárósága rendes lakóházat építtetett, a házba nem költözik be, mert azt mondja, hogy ott rossz a levegő és bent megfullad. Így inkább a szellős sátor alatt lakik.

Ez az örökös sátor alatt lakás a cigánynak jellegzetes és mindenki által azonnal felismerhető szagot kölcsönöz. Az őszi idő kezdetével ugyanis a sátor belsőjét rendszeresen fűti a sátor közepére rakott szabad tüzzel. Ez a sátor tüz nem csak a sátor falait, hanem a cigányok testét és ruhadarabjait is bevonja a maga avas füstszagával és innen van az, hogy a sátoros cigányt már messziről felismerjük csípős és terjengő szagáról. Egyik csendőrtiszt helyettesünknek egy igen szép nyomozása jutott eszembe, amelyben a tiszt helyet ezen avas füstszag vezette nyomra, melyet a megtámadott gazda érzett maga körül, amikor az ismeretlen tettesek kirabolták. Ezt a fenti esetet a tiszt helyettes soha ki nem deríti, ha nem ismerte volna a cigányok sajátos „cigányszagát”. Hogy mennyire igaznak tartom ezt a feltevést, annak a megerősítésére pár érdekes adatot nem tartok érdektelennek felemlíteni. Közismert tény, hogy bizonyos szerek állandó használata az emberek testét annak illatával bevonja. Ilyen pl. az „Odol” szájvíz, amelynek illatával — rendszeres használat esetén — az egész szoba megtelik. A nők által használt erős növényi parfüm illata sok ideig megmarad az idegen helyiségben. Jáva szigetén a benszülött pápuák egy „traszi” nevű halfajtát konzerválnak, amelytől az azt fogyasztó benszülött jellegzetes szagot kap. A világháború alatt azt a katonát, ki kávékonzervet nagyobb mértékben fogyasztott, már pár lépésről fel lehetett ismerni. A muszkaszagot, melyet a bagaria eszimatól vett át az orosz katona teste,

minden frontkatona már messziről felismerte. A galíciai zsidónak a liba és fokhagyma élvezete kibírhatatlan szagot kölcsönöz. Az autogén-hegesztővel dolgozó betörőket mindig körülengi bizonyos fanyar illat. De van számos más példa is, amik mind igazolják a szag-ismeret fontosságát.

Természetes, hogy a cigány csavargásával a könnyelmű élet is párosul. A cigány sohasem tudja, hogy mit hoz a holnap és hol fogja lehajtani pihenőre fejét. Ez az állandó tétlenség a legrosszabb tanácsadó és a cigány. — meg ha volna is benne egy parányi munkakészség — hozzászokik a kolduláshoz vagy a lopáshoz. Enyhébb eset az, ha csak kéreget. Ez azonban rendszeren csak ürügy arra, hogy a lopáshoz a kellő alkalmat kikémleljék. A kóborló cigánynak a kéregetők a kémjei, a letelepültek közt a kéregetők a páriák. A cigány erőszakos kéregető. A koldulásban mester, mert ahol a rendes koldus mit sem kap, ott a cigány még sokat ki tud zsarolni. Ott, ahol a hatóságok a kéregetést szigorúan üldözik, a cigány egész haditervet dolgoz ki. Rendszeren párosával mennek s az egyik az utca után marad, hogy az esetleg közeledő járőrre a bent tartózkodót idejében figyelmeztesse. Ilyenkor csak olyan utcában járnak, hol messzire elláthatnak. Még azt is megteszik, hogy a hátukra zsákba kötözve bádogdarabokat visznek, hogy munkakeresés ürügye alatt a községet lejárhassák, munkaalkalom kínálkozása esetén azonban a veszélyeztetett terepről sietve tovább állanak. A cigány előszeretettel viszi magával a rajkót is, hogy ha valahol esetleg mégis csak dolgoznia kell, addig legalább a szemtüles rajkó emelje el azt, amit lehet.

Előszeretettel lopnak libákat, tyukokat. Némelyik cigánynak nadrágja szárában kis bunkós végű botocska van, mellyel rendkívül ügyesen tudja a füvet esipegető baromfit lábáról leütni. Az asszonyok szoknyái alatt mindig van hely egy pár „deg” elrejtésére. Vannak cigányok, akik rendszeres szövetkezetbe vannak tömörülve, mely szövetkezet a lopott tárgyak felhasználását vagy értékesítését végzi. A rendszeres csendőri üldözés következtében ugyanis rájöttek arra, hogy az elesett bűnjelt nem tudják felhasználni, mert a „csendérek” azonnal nyomukban vannak. Így aztán a tolvajbanda a bűnjelt képező libákat nem viszi magával, mert az veszélyes, hanem a legközelebbi cigánycsaládnak átadja elfogyasztás céljából s maga csak annyit használ fel, amennyit rövidesen veszély nélkül elfogyaszthat. Ez a nyomozást rendkívül megnehezíti, mert míg a járőr a tetteseket két-három járőron keresztül is üldözi, addig a bűntársnak alkalma van a bűnjelt eltüntetni. Ezért szükséges volna, hogy az őrsparancsnokság ilyen esetben, ha kétséget kizáróan cigányok voltak a tettesek, a nyomozó járőrön kívül más járőrt is kirendeljen, amelyek az összes számbajöhető cigánycsaládokat végig látogatják és bűnjelt után kutatnak. Erre a csendőrnek a Szolgálati Utasítás 120. §-a módot nyújt. Ezen fenti módszer szerint aztán egy ügyesebb tolvajnak 8—10 ilyen „ügyfele” van s a restanciákat írás nélkül is „becsületesen” számon tartják s alkalomadtán revanzsálják is. Ezt egy alkalommal úgy tudtam meg, hogy egy ilyen reváns megtagadásával megkárosított legény bosszúból az egész társaságot elárulta a csendőrörsnek.

Az ilyen cigánylopásokat többnyire könnyű megismerni. Egynehány őrsparancsnok már akkor bizonyosra veszi, hogy cigány volt a tettes, amikor a kárvallott panaszát előadja. A cigány, ha tolvaj, az eltulajdonításnak többnyire a legegyszerűbb nemét választja, mert nagyon jól tudja, hogy az emberek sohasem gondolnak az egyszerű megoldásra, hanem mindig komplikált, agyafurt cselekményeket igyekeznek kúsítani s az egyszerű megoldás mellett elhaladnak. A cigány irtózik a testi munkától, ami keleti lustasága mellett érthető is, de ez a lustasága aztán annyira megy, hogy még a munkával járó lopást is kerüli. Inkább gyilkol. Ezért érthető az a sok csirke- és egyéb lopás, ami a

kóborcigányok lelkét terheli. Céljuk: keveset, de sokszor. Olyanok, mint a szarka. Ha nagyobb lopás terheli a lelküket, akkor sokáig kerülik a vidéket.

A cigány alaptermészete az állati vadság, alattomoság, ami a benne szunnyadozó kevés jó tulajdonságot is alaposan elhomályosítja. Soha nem hallott kegyetlenséggel tudnak végezni áldozatukkal, amit a dånosi rablógyilkosságnál is tapasztalhattunk. Ahol azonban egyedül érzi magát, hihetetlenül gyáva.

A cigánynál a csendőrnek rendkívül óvatosan kell eljárnia, mert igen sok csendőr bánta már meg azt, hogy a cigányban jobban megbízott a kelleténél. Tervének vagy szökésének keresztülvitelében páratlanul ravasz, kitartó és szívós, úgy hogy még roncsolt szervezettel is emberfeletti teljesítményekre képes, hogy imádott szabadságát visszanyerhesse.

Hogy a cigányok mire képesek, arról beszámol a csendőrök közt közzsájon forgó sok legenda. X. községben hallottam egy idősebb cigány szökéséről, melyet az kétségtől nagy ügyességgel és szívóssággal hajtott végre. Ezen községben egy csendőrijárőr egy idős, törődött cigányt szabadított ki a nép kezéből, kit tolvajlás miatt már felholtra vertek. Ez az ember a saját lábán nem tudott az őrszlaktanyába bemenni, úgy, hogy

A Zeppelin III. léghajó elektromos konyhája. Az áramot egy hat lóerős dinamó szolgáltatja, amelyet szélturbína hajt.

a járőr egy szekéren szállította be. A légénységi szobában erősen megbilincselve az egyik légénységi ágy lábához kötözték és őrzésével a laktanyaügyeletet bízták meg. Az az összetört ember még azon éjjelen lehúzta sérült csuklóiról a bilincset és a nyitott ablakon az utasítást tanulgató csendőr háta mögött kiugorva elszökött.

Egy aránylag gyengének látszó cigányban is hihetetlen öserő lakozhatik. Hogy cigányok a bilincset eltörlik, az nem is tartozik a ritkaságok közé, különösen az utóbbi időben, amikor a bilincsek anyaga nem a legjobb. A napokban tárgyaltam a honvédtörvényszék egy tiszthelyettes fogolyszököttési ügyét, kinek kezei közül egy gyenge, lesóványodott cigány a bilincslánc kettészakítása után menekült el.

Az tapasztalati tény, hogy olyan egyénnek, aki testi munkával nem foglalkozik, esoutrendszere sokkal rugalmasabb, mint egy nehéz testi munkát végző emberé. Ez érthető is, mert a nehéz munka a kézen és a testen az izomrostokat erősen kifejleszti és ez a hajlékonyság rovására van. Gyakran tapasztalhatjuk, hogy a kidolgozott kezű földműves emberek a legesékélyebb kézügyességgel sem bírnak. Erre a cigány annál is inkább képes, mert a rajkót már gyermekkorában megtanítja a dadé, hogyan kell ügyesen és nesztelenül „dolgozni”.

Tudok egy esetről, mikor az elfogott tolvajszövetkezet a járásbírószék fogházának falát fúrta át, hogy a kis lyukon át egytől-egyig megszökjenek. A szökés-

Jaj a leggyőzötteknek, de százszor jaj a becsületlen győzőnek, aki a leggyőzöttet meggyalázza, mert a történelem nem más, mint győzelmek és vereségek láncolata. Örök győzött még senki sem látott.

ben résztvevett egy 8 hónapos terhes asszony is, ki csodálatos és el sem hihető módon bujhatott át a parányi nyíláson.

A kőborcigányok száma különben hazánkban az utóbbi időben erősen megfogyatkozott. Nem tudom, minek lehetne ezt inkább tulajdonítani, a gazdasági viszonyoknak, vagy a kiméletlen üldözéseknek-e, annyi azonban bizonyos, hogy még messze vagyunk attól, hogy a cigánykérdést levehessük a napirendről. Az őrsöknek — különösen a tavasz beállta után — a jövőben is erősen résen kell lenniök, nehogy e téren visszaesés álljon be.

A mindennapi élet bűncselekményei.

Írta: ALEXANDER ENGEL (Wien).

Ne tessék kérem megijedni, nem úgymegvezett „nehéz esetek”-ről van szó, amelyek időnkint az erkölcsök súlyosodását dokumentálják. Csak azokról a kis, mindennapi kihágásokról és vétségekről van szó, amelyek a bennünk lakozó törvénykönyvbe: lelkiismeretünkbe ütköznek. Természetes, hogy mint minden büntető-törvénynek, úgy a lelkiismeretnek is vannak kibúvói, amelyekben a paragrafusokban járatos ember kicsúszni törekszik. És ugyan ki ne törekedett volna?

Éppen úgy, ahogy a büntetőtörvény a büntett és a vétség között különbséget tesz, úgy van valahogy a lelkiismerettel is. Azt lehet mondani, hogy minden embernek egy „kis” és egy „nagy” lelkiismerete van. A „nagy” lelkiismeret törvényszéke elé az ember sorsdöntő ügyei kerülnek, míg a „kis” lelkiismeret járásbírója előtt olyan kis, emberi vétségek alól keresünk felmentést, amelyekkel csak az életet akarjuk megkímélni, amelyekkel az ember a szerencse szeszélyes istenasszonyának zsebéből csak egy kis szerencsét lop vagy pedig a vak véletlent egy kicsit a saját javára korrigálja. A nagy lelkiismerettel az ember nem szívesen kezd ki, a kis lelkiismerettel azonban hamar boldogul, mert hiszen nagyon tevékeny, lelkiismeretes védője van: ő maga.

És — ebben a kiváló védőben bízva — ugyan ki nem került már a mindennapi életben elkövetett apró „bűnügyei” révén ezzel a benne lakozó bíróval összeütközésbe? Hányan kaptak már olyan levelet, amelyen a levélbélyeg a posta mulasztása folytán lebélyegzetlenül maradt és ugyan kit nem csábított ez a még használható ezerkoronás levélbélyeg arra, hogy azt „leáztassa” és még egyszer felhasználja, vagyis a postát ezer korona erejéig megkárosítsa. Beszélnek egy bankigazgatóról, aki pl. jötekműveleire százmillió koronát egész könnyen kiad, de magánlevelezését a hivatalos levelezés közé keveri, hogy azok postai viteldíját a bankkal fizettesse meg, ami kétségkívül a bankkal szemben elkövetett csalást képez. De a „védője” mindig felmenti őt lelkiismeretének bírósága előtt és ő hatalmas vagyonát rendszeresen növeli a bélyegek árával, azaz hetenkint két bélyeg árával, mert csak két barátnője van, akiknek írni szokott.

Egy nagy részvénytársaság igazgatósági tagjáról közismert, hogy minden igazgatósági ülés után a szépen meghegyezett irónokat összeszedi és elviszi. A vállalat részvényeinek egyharmadrésze az övé, mégis megkárosítja a többi kétharmad részvény tulajdonosait havonta két-három Koh-I-Noor árával.

Vagy vegyünk egy kis kávéházi jelenetet. Két fiatalember billiardozik. „Én mindjárt megvagyok a parthiimmal”, mondja a nyerő fel és partnerét egy különösen sikerült lökessel izgatja. „Úgy-e, huszonhated van?” — kérdi a veszítőt. Ez bólintva reáahagyja. Csak huzonhatja van ugyan, de nem csinál nagy dolgot belőle, hogy a partnerének tévedésére reábolintott. Ezáltal megnyeri a játszmát, amely látszólag már a másik javára dőlt el. A „tiszteletreméltó” nyerő úr természetesen nagyon jól tudja, hogy a győzelmét a csalásnak köszönheti, de hamarosan megnyugtatta a kis lelkiismeretét azzal, hogy: „Eh! csekélység az egész.”

Vagy nincs-e az „elveszett” levelekben is egy kis tisztességtelenség, ha azokat meg sem írtuk, de szükség

esetén határozottan állítjuk, hogy megírtuk és elküldöttük? De az ilyen „kicsiségek”-ből sem szokott az ember nagy dolgot csinálni.

Vagy régebben: nem adott-e túl az ember minden lelkiismereti furdalás nélkül a nyakába sózott hamis pénzdarábon? Az ember egyenesen élvezetet talált benne, hogy túladhathott rajta, hogy valakit megcsalhatott vele, akármilyen elenyésző összegről is volt szó. A becsstelenségnek különös vonzóereje van, talán, mert a fortély, a ravaszság győzelmét jelenti. Mert vannak ám felnőttség utcagyerekek is.

Egyik nyári ismerősöm, egy kifogástalan gavallér, nagy eloszeretettel utazik a villamoson rövid távolságokra. Nagyobb távolságra már autóval megy, de boldog, ha a villamosról leszállhat anélkül, hogy a kalauz a jegyet kérte volna.

Egy másik öt kenyeret eszik meg a vendéglőben, de szégyenli bementani és nyugodtan letagad kettőt.

Vannak jó háziasszonyok, akik a bevásárlásnál egy őrizetlen pillanatban hirtelen meg egy almát odalopnak a már lemert almához és nyernek ezáltal hatszáz koronát. Egy hölgyismerősöm vesz pl. nyolc méter Crépe de Chine-t. Ilyenkor a segédet édes mosollyal és igéző szempillantással szokta megkérni, hogy „jól merje ki”. Minden lelkiismeretfurdalás nélkül elfogadja, hogy a kedvességével megnyert segéd tíz centivel többet merjen ki neki, mint amennyit kifizet. Egyáltalán nem kíváncsi arra, hogy mi lenne az üzletből, ha a segéd minden hölgynek a vásárláshoz tíz centimetert hozzámérne. Nem is sejti persze azt sem, hogy egy üzleti lopásnak vált bűnrészesévé.

Köztudomású, hogy a kölcsönvett könyveket sohasem szokták visszaadni. A legtöbb kölcsönvevő a kölcsönadó rossz emlékezetére számít. Ha aztán valaki a kölcsönadott könyvet feljegyzi vagy éppen visszakeri, akkor az ember rendszerint nem akar visszaemlékezni arra, hogy a könyvet kölcsönvette. „Ki tudja, kinek adta azt a rémregényt! Nekem nem, én olyasmit nem olvasok”. — Mások a kölcsönvett könyvet mindjárt saját tulajdonuknak tekintik, glosszákat írnak bele, az érdekes részeket aláhúzzák és végül a tulajdonos nevét is felülragasztják a magukéval éppen úgy, ahogy a tolvaj kicserepli a briliánsfüggőben a követ, hogy meg ne fogják vele.

Ezek mind a büntetőtörvénybe ütköző bűncselekmények. Aki reáér, pontosan is megállapíthatja, hogy mit kepeznek.

Abban, hogy ezeket a mindennapi kis bűncselekményeket még a legbecsületesebb és legtisztességesebb emberek is minden további nélkül el szokták követni, a természet titkának is szerepe van. Ez a titok az, hogy alapjában véve egy élőlény sem tisztességes a természetnél fogva, csak a környezet, oktatás, nevelés, törvények stb. teszik azzá. Hát az állatok talán nem csalnak? Schopenhauer a kutyák iránt érzett nagy szeretetét azzal magyarázta, hogy a kutyák nem tudnak hazudni, hogy az állat egyáltalán nem ismeri a hazugságot, mert természeténél, lényénél fogva nyílt és egyenes. A filozófusokat ember nem tudja felültetni, de egy kutya igen. Schopenhauer éppen véletlenül nem látott kutyát ravaszkodni, mikor egy, a konyhaasztalon őrizetlenül fekvő húsdarabot készült ellopni. Ha rajtakapják, mikor a húst éppen be akarja kapni, a legártatlanabb pofával rögtön egy nagyot ásít, hadd lássák, hogy az ő szája nem a húsert, hanem azért volt nyitva, mert álmos.

A természet legnagyobb csalója a kameleon. Még egy miniszteri tárcára törekvő politikus sem képes a színét úgy és annyiszor változtatni, mint ez az ártatlan állat.

Az, amit az emberi társadalomban becsületességnek nevezünk, nem más, mint a kulturának egy terméke. Természetes tehát, hogy mindenkinek, aki számít arra, hogy kultúrembernek tartsák, még a legjelentéktelenebb dologban is az abszolút becsületesség alapjára kell helyezkednie.

Clémenceau nyíltan kijelentette, hogy a békeszerződés csak a háborúnak más módon való folytatása. Vagyis fegyver, amellyel nem is meggyilkolni, hanem lassu halálra kínozni akarnak minket. Ezt jegyezd meg magadnak!

HIREK

Kormányzói estély. Nagybányai vitéz Horthy Miklós, Magyarország kormányzója és neje Ötömértésük január 22-én estélyt adtak. Az estélyen megjelentek Augusztia és Zsófia kir. hercegnők, Albrecht és dr. József Ferenc kir. hercegek öfenségeik, a diplomáciai kar és a m. kir. kormánytagjai és számos katonai és polgári előkelőség. Az estélyre a m. kir. esendőrség köréből hivatalosak voltak: Száhlender Béla tábornok, esendőrségi felügyelő, Mészáros János ezredes, a esendőrség felügyelőjének helyettese, Ziegler Emil beosztott tábornoki teendővel megbízott ezredes, Ambrózy Gyula ezredes, az I. számú esendőrkerület parancsnoka, Arady István alezredes, I. kerületbeli beosztott törzstiszt és Jelinek Sándor százados, kerületi segédtiszt.

Különös feljelentés. Január 21-én a békésszentandrás őrök a cibakházi őrös távbeszélőn értesítette, hogy Deák Mátyás békésszentandrás lakos 20-án az esti órákban a cibakházi őrskörletben egy tanya közelében az út árkában egy 7-8 évesnek látszó gyermek holttestét találta, amely szalmával be volt takarva. A feljelentés szerint a hullától mintegy 500 lépésnyire egy három székéből álló cigánykaraván haladt, kiket azonban Deák utolérni nem tudott. A cibakházi őrök nyomozást azonnal megejtette, de sem a hullára, sem pedig a cigányokra nézve nyomot vagy adatot nem tudott találni. A nyomozó járőr ekkor Deák Mátyást felkérte, hogy a hulla fekvését a helyszínen mutassa meg. Deák a kikérdezés során zavarba jött és ellentmondásokba keveredett úgy, hogy feljelentése mindinkább valószínűtlenné vált. A nyomozó járőr végre megállapította, hogy az egész feljelentésből egy szó sem igaz és azt Deák Mátyás találta ki, de hogy miért, azt nem lehetett megállapítani. Valószínű, hogy az újságokban akart szerepelni. Deákot a cibakházi őrök hatósági közegek félrevezetése miatt feljelentette.

Szökés. Mezei György próbacsendőr a szolnoki esendőriskolából január 10-én megszökött, de január 15-én a kunszentmiklósi őrökön önként jelentkezett, mely elfogta és az iskolába visszakísérte. Szökésének okául azt hozta fel, hogy nehezen tudott tanulni és félt, hogy a vizsgát nem lesz képes letenni. Mezei próbacsendőrt átadták a hadbírósnak.

Öngyilkosság. Kovács Ferenc szolnoki osztálybeli esendőr, az ottani esendőriskola segédoktatója az iskolaparancsnokság irodájában Prommer-pisztollyal fölbeltte magát és azonnal meghalt. Tettének okát nem lehetett megállapítani, mert levelet nem hagyott hátra. Tragikus véget ért fiatal bajtársunk temetése a esendőr tiszt- és altisztikar, valamint számos polgári egyén jelenlétében nagy részvétellel ment végbe.

Halász Ambrus tiszakerecsényi őrbeli esendőr január 11-én szolgálati fegyverével mellbelte magát. A golyó a tüdőn és a bal lapockán hatolt át s ezért Halász esendőrt megmenteni sem lehetett; a kismárai kórházban még aznap meghalt. Kihallgatása alkalmával azt vallotta, hogy mint laktanyaügyeletes a laktanyából eltávozott és kimaradt, amin őrparancsnoka tettenérte s az öngyilkosságot a büntetéstől való féltelmében követte el. Halász esendőrt bajtársainak nagy részvétele mellett Kismáradán helyezték örök nyugalomra.

Mészáros Pál mélykúti őrbeli esendőrt a bajai osztályparancsnokság egy fegyelmi vétség miatt kihallgatásra rendelte, Mészáros esendőr a kihallgatás után szolgálati fegyverével mellbelte magát. Súlyos sérülésével a budapesti I. sz. honvédkórházba szállították. Valószínű, hogy nevezett már régebben készült az öngyilkosságra, mert azt pár héttel ezelőtt is megkísérelte, de akkor szándékában egy bajtársa megakadályozta.

Balesetek. Liptay László százados, az I. sz. esendőrkerületi parancsnokság előadótisztje január 20-án lovaglás közben megbokrosodott lováról olyan szerencsétlenül esett le, hogy jobb alsó karját eltörte. Liptay századost a budapesti 3. sz. honvédkórházba szállították. Felgyógyulása előreláthatólag hosszabb időt vesz igénybe.

Katona János I. somogy-szentmiklósi őrbeli őrmeister és Katona János II. esendőr a kaposvári kir. ügyészség felhívása folytán egy elővezetést fogamatosítottak. Amint a járőr az elővezetendővel annak kocsiján a zúrányi vasúti állomás felé igyekezett, Katona I. őrmeister a térdén levő pokrócot meg akarta igazítani, mire térdje közé helyezett karabélyá elsült és nevezettnek hal kezefejét átlította. Katona I. őrmeister sérülése súlyos, de nem veszélyes.

Felosztatott államrendőrségi kirendeltség. A m. kir. belügyminiszter a sárospataki államrendőrségi kirendeltséget február hó 1-ével feloszlatta és a közbiztonsági szolgálat ellátását a esendőrségre ruházta.

Csendőrtiszt táncestély Budapesten. A Budapesten állomásozó esendőrtisztikar február 1-én a budapesti esendőrtiszt társalgó helyiségeiben fényesen sikerült táncestélyt rendezett, amelyen a vidéken állomásozó esendőrtisztek és számos meghívott vendég is megjelent. A zenét a esendőrzekekar szolgáltatta, amelynek vidám ütemei mellett a tánc reggelig tartott.

Vitézi bál Szekszárdon. Tolna vármegye vitézei és a Szekszárdon állomásozó honvéd- és esendőrtisztikar január 17-én Szekszárdon a „Szekszárd” szálló nagytermében minden tekintetben pompásan sikerült táncestélyt rendeztek. Az estély védnökei voltak: Vogt Valdemár tábornok vegyesdandárparancsnok, nappali Justh András ezredes, esendőrkerületi parancsnok, Jankó Ágoston, Tolna vármegye főispánja, dr. Éri Márton, Tolna vármegye alispánja, Vendl István polgármester és vitéz Tihanyi Szilárd, a Tolna vármegyei vitézi szék kapitánya. A védnökök bevezetése után a budapesti esendőrzekekar nyitányt játszott, majd a budapesti Vitézi Rend turáni regőcsesortja izg-veéig magyar, gyönyörű dalaival szórakoztatta a szépszámu és előkelő közönséget. Ezután a esendőrzekekar „vitézek-legények” vitézcsárdására megkezdődött a tánc, amely a legjobb hangulatban a hajnali órákig tartott.

Adomány. Száhlender Béla tábornok úr, a m. kir. esendőrség felügyelője a szekszárdi esendőr osztály által létesített esendőrségi internátus-alap javára egymillió koronát adományozott. Ezen adományért az internátusi alaptól segélyezett esendőrgyermekek nevében vitéz Sáray Ferenc őrnagy, szekszárdi osztályparancsnok mondott köszönetet. Ezen összeggel az internátusi alap 32.667.779 koronára emelkedett.

Kitüntetések utólagos igazolása. Abból a felsőbb rendelkezésből folyólag, hogy csak okmányszerűen és kétséget kizáró módon igazolt haretéri kitüntetések szabad viselni, olvasóink közül igen sokan fordulnak hozzánk azzal a kérelemmel, hogy a kitüntetések igazolása végett volt haretéri előjárók jelenlegi címeit közöljük. Ezen kérelmeknek a lehetőség szerint mindig készséggel eleget teszünk, de igen sokszor előfordul, hogy a kért címet sehogysem tudjuk megállapítani. A kitüntetések különben a haretéri előjárók csak a legritkább esetekben igazolhatják, mert minden egyes alárendeltjük kitüntetésének pontos adataira nem mindig emlékezhetnek olyan bizonyossággal, hogy azt hivatalosan bizonyíthassák. Sok esetben valamennyi volt előjáró megszállott területen tartózkodik s a bizonyítás ilyenkor még nagyobb nehézségekbe ütközik.

Olvasóinknak véltünk szolgálatot tenni, midőn a kitüntetések utólagos igazolására vonatkozó legegyszerűbb és legbiztosabb eljárást az alábbiakban közöljük.

Azokkal a esendőrökkel, akik egy vagy több olyan haretéri kitüntetéssel bírnak, amelyet most igazolni nem tudnak, az őrökön jegyzőkönyvet kell felvenni a következő kérdőpontokkal: 1. *Név.* Ha az illető a kitüntetés adományozása óta nevéet változtatta, akkor az eredeti nevéet is fel kell tüntetni és alá kell húzni. 2. *Rendfokozat.* Itt fel kell tüntetni azt a rendfokozatot, amit az illető jelenleg visel, utána pedig azt, amelyet 1918 november 1-én viselt. 3. *Any (törzs) ezred.* Pontosán fel kell tüntetni, hogy az illető melyik es. és kir. vagy honvédezred állományába tartozott. Az anyezredet akkor is fel kell tüntetni, ha az illető nem annál, hanem valamely más csapatotnál szolgált. Azoknál, akik a háború alatt is fényes esendőrök voltak, anyezred gyanánt az illetékes volt esendőrkerületet kell feltüntetni. 4. *Csapatsteb. amelyeknél a háború alatt katonai szolgálatot teljesített.* Ezeket a háború egész tartamára vonatkozólag és a beosztás szerinti

időrendben kell felsorolni. 5. *Jelenlegi beosztás, alkalmazás, mióta.* Itt azt kell feltüntetni, hogy az illető mióta szolgál a csendőrségnél. 6. *Jelenlegi pontos lakcím.* 7. *Születési év, hely.* 8. *Illetőségi hely.* Ha valakinek illetőségi helye a háború óta (optálás folytán) esetleg változott volna, akkor a jelenlegi és a háború alatti illetőségi helyet is fel kell tüntetni. 9. *Elhunytaknál (eltüneteknél) az elhalálozás (eltünet) éve.* 10. *Felülvizsgálva vagy nyugdíjazva lett-e és melyik évben?* 11. *Kitüntetésre felterjesztett: a) minő kitüntetésre? b) mikor (év és hó) c) mely parancsnokság által? d) minő rendfokozatban?* 12. *Rendeleti Közlöny, hadosztály eligazítás, ezredparancs stb. száma és kelle.* A rendelkezésre álló számokat célszerű felvenni akkor is, ha pl. az ezred- vagy zászlóaljparancs száma ismeretes, mert annak alapján a vonatkozó Rendeleti Közlöny vagy Verordnungsblatt számot könnyebb kikeresni, de a számadatok hiánya a kitüntetés megállapítását nem gátolja. 13. *Megjegyzés.* (A feldiszítés helye, tanui stb.)

A jegyzőkönyvet az őrsparancsnok és az érdekelt csendőr írja alá. A könnyebb áttekinthetőség kedvéért célszerű az egyes kérdőpontokat a bal hasábra, a feleleteket pedig a jobb hasábra írni.

A jegyzőkönyvet a szárnyparancsnoksághoz kell felterjeszteni. A szárnyparancsnokság a jegyzőkönyvet láttatás után minden kísérő irat nélkül a m. kir. Haditörténelmi Levéltár IV. osztályának (Budapest, I. ker., Bécsikapu-tér 4. III. em. 9.) küldi be, hol a kitüntetésre vonatkozó adatokat az eredeti kitüntetési beadványok és egyéb segédletek révén megállapítják és az érdekeltek közlik. Jegyzőkönyvet lehet felvenni akkor is, ha valakinek biztos tudomása van róla, hogy a háború alatt valamilyen kitüntetésre felterjesztették, de nem tudja, hogy az részére adományozva lett-e vagy nem?

A megállapítások átlag 2—3 hónapot vesznek igénybe. A levéltár minden egyes ügyet okvetlenül elintéz és megválaszol, az elintézést tehát nem kell sürgetni.

A Hadimúzeum Egyesület szakbizottságainak ülése.

A Hadimúzeum Egyesület szakbizottságai most tartották folyó évi alakuló üléseiket. Ezen szakbizottságok a következő vezetőséget választották. Tudományos bizottság. Elnök: dr. Szendrey János miniszteri tanácsos, a Magyar Tudományos Akadémia tagja; alelnök: dr. Rákossy György ezredes; előadó: Aggházy Kamil alezredes. Múzeumi bizottság. Alelnök: Szmik Antal igazgató-mérnök; előadó: Ernst Lajos kormánytanácsos. Művészeti bizottság. Elnök: dr. báró Kohner Adolf; alelnök: Ligeti Miklós szobrászművész; előadó: dr. Lux Kálmán építész. Társadalmi bizottság. Elnök: Molnár Dezső altábornagy; alelnök: Resofszy Béla kormánytanácsos; előadó: Zilahy Dezső igazgató. Gazdasági bizottság. Alelnök: Szegfy István ezredes; előadó: Aczél Ádám bankigazgató. Számvizsgáló bizottság. Elnök: Kreybig Rudolf tábornok; alelnök: iglói Bihar Viktor ezredes; előadó: Thurner Géza százados. A választások után a bizottságok folyó ügyeket intéztek el.

Adományok a Hadtörténelmi Múzeum számára. A m. kir. Hadtörténelmi Múzeum igazgatósága az év utolsó negyedéről a múzeumnak az alábbi örvendetes gyarapodását jelenti. Szegfy István ny. ezredes: hirdetésmények, töltények, felszerelési tárgyak; Lusker Béla: különféle töltények; Putz József ny. ezredes özvegye, Szeged: fényképek, térkép; Engel Gyula kereskedő: hadifogoly nyomtatványok; Nagy Lajos, a Székesfővárosi Múzeum őre: 1791. évi metszetek a 30 éves háborúról; m. kir. Hadtörténelmi Levéltár V. csoportja: fényképek; Kalmár József műegyetemi hallgató: töltények; Görgey Viktor ny. alezredes: különféle töltények, levelező lapok, felszerelési cikkek, nyomtatványok; Aggházy Kamil ny. alezredes: levelező lapok II. Lajos király szobráról; Thurner Géza ny. százados: nyomtatványok; Tóth Kádár Vilmos ny. ezredes: 24-es vadászok ereklyéi; Horváth Károly vezérigazgató: Perczel Mór 48-as harcéri tudósítása, 12 drb. olajnyomat, 9 drb. füzet újabb irodalom, jelvénygyűjtemény fényképalbuma; Pirk József: páncél; m. kir. II. gyalogezred II. zászlóalj: fényképek hősök szobráról; Negrelli Henrik banktisztviselő: hadifogolyemlék; Kovács Arthur számtanácsos: a v.

7-es honvédek zászlójának egy Przemislből és hadifogságból megmentett darabja; Kratochwil Károly ny. altábornagy: a 39-es gy. ddr. állásainak vázlata, fénykép, Székelyhadosztály egy parancsa, 2 drb. kotta, fényképfelvétel; Honvédelmi minisztérium: katonai szolgálati jel; Madarász Henrik csendőr alezredes, Székesfehérvár: fényképsorozat az 1912. évi balkánháborúból; Schild József főfegyvermester: különféle idegen töltények, lovassági kard; Szmik Antal igazgató-mérnök: újabb nyomtatványok, levelező lapok; Krausz Henrik: Katonák dalos füzet; Schäffer Ármán fényképező: fényképek; Rátz József törzsőrmester: szurony, orosz lövészjelvény; I. sz. állami javítóműhely: orosz dob, karabély, fókó; Vigh Gyula tábornok, Pécs: orosz irányzó készülék; m. kir. szegedi 5. h. vddr.: a Nemzeti Hadsereg első bélyegzői; Prechlich János százados: fényképek; Schummer József, Ujpest: térkép, röpecdula, sapkajelvény stb.; Halaváts Gyula: fénykép; Wlasics Gyula honvéd lelkész: Magyarország irreidenta térképe; dr. Bodó Sándor: Miklós huszárok csoportképe; Keserü István ezredes: repülő bomba; m. kir. folyamőrség: folyamőr-egyenruha; vitéz Pongrácz-Bartha Ede alezredes: 12-esek ezüst kürtjének adományozó okirata; Kulesár Károly ny. alezredes, Szikszó: háborús étlap Albániából; dr. Szendrey János: képek, metszetek, várképek; dr. Györffy László őrnagy-hadbíró: 1848—49-ben kivégzésnél használt pecsétnyomó; Szegh Imre ny. csendőrtisztihelyettes, Szentgotthárd: zászlóalj eligazítás, nyomtatványok; Hidvéghy István: albán puska; Taiszer János szobrász: 37-es tüzérandár hősi halottainak emléktáblája; Gebhardt István: orosz tüzérségi lövedékek, mérőkészülék, szurony, stb.; id. Szalay Károly: könyv harctéri felvételekkel; m. kir. 12-es gy. ezred parancsnokság: sportképek; Caesar Rezső ny. ezredes: Bosznia térképe; Móriéz Pál író: a cs. és kir. 33. gy. e. tiszti rangjegyzéke; Scheiber Ferenc ny. ezredes, Wien: nyomtatványok, vadásztiszti egyenruha; vitéz Kalándy Imre ezredes: Plevje fényképe; I. honvéd vegyesdandár: sportképek és érmek; Thomás József: térképek; Heves vármegye alispáni hivatal: 6-os huszárok fényképei; özv. báró Kövess Hermanné: Kövess tábornagy ereklyéi; Hegedüs Pálné altábornagy neje: nemzeti színű zászló; Tömöry Andrásné, Hajduböszörmény: régi kard; m. kir. 3. honvéd kerékpáros zászlóalj: ezüst serleg; m. kir. 6. honvéd kerékpáros zászlóalj: ezüst serleg; Fejér József éremkereskedő: őskori agancstör; Benrad Gyula csendőr gazdasági tiszt: fénykép, nyomtatványok; Pap Géza festőművész: ceruzarajz a hadifogságból; Boros Mihály mérnök: érem, jelvény; Harnó János hadnagy: pisztoly, különféle töltények; Heider József, Nagyszoda: fényképek; Tsepén Béla ny. őrnagy, Vasvár: német töltények; Gergely Endre csendőrszázados: pisztolytöltények, orosz vállszalagok, stb. Ezenkívül Farkas Sándor jegyző Kismarja, Szegfy István ny. ezredes többszöri pénzadományok. Egy magát megnevezni nem akaró támogató dr. Spolarich Lajos kir. járásbíró útján a mohácsi ásatásokra 1.000.000 koronát adott. A múzeum igazgatósága ezúton is hálás köszönetét fejezi ki nemeslelkű támogatóinak becses adományaikért. Az intézet címe: IX., Üllői-út 49., I. e.

Kinevezettek. 3. oszt. tisztihelyettesekké: a II. kerületben: Friedmann András, Horváth István, Izsóf Vilmos, Szász Vilmos, Takács Ferenc, Hegyi Mihály, Jánó István, Zsebi József, Bagesán József, Bokor Domokos, Bosy Albert, Rózsa Sándor I., Padlovics Imre, Schiller Gáspár, Laternik István, Czika István, Lehárt István, Sándor József II., Gerecsér István I. főtörzsőrmesterek. **A III. számú csendőr kerületben:** Kiss József II., Deli György, Torma V. József, Zor-mann János, Gaes József, Fróbert János, Vörös Ferenc, Szijártó Mihály, Szok István, Panker József, Hajdu Gyula, Kelemen Sándor, Aczél György, Mesteri István főtörzsőrmesterek; Ftics Ferenc, lovas főtörzsőrmester; Erdős György, Jakab József, Baráth Sándor I. őrmesterek; Marton Mihály, Nagy Ferenc V. és Winkler Ferenc csendőrök. **A IV. számú csendőr kerületben:** Zselezen János, Veres János, Szekeres István, Gonda Ferenc, Máté László, Baranyai György II., Farkas János II., Kiss József VII., Körösi D. József, Kovács Szabó Mihály, Vad István, Farkas István II., Horváth György II., Mada János, Szilasi István, Doroszlavaeski Deme-ter, Dankó László, Boda Dezső és Kranga István főtörzsőrmesterek; Málk Sándor csendőr. **Az V. számú csendőr kerületben:** Bakonyi István, Czeglédi Elek, Farkas Miklós, Galambos Ferenc, Halász György, Horváth Antal, Kalló József, Kristály András, Lakó József, Laczko Péter, Magyar Ferenc, Szücs Sándor, Takács Tamás, Tóth László, Török Sándor, Vaszlík István, Vigh Rezső főtörzsőrmesterek és vitéz Kürthy Mihály őrmester. **A VII. számú csendőr kerületben:**

Rónaszéki János, Helyes Sándor, Nagy Sándor, Tepliczki Mihály, Bálint Lajos, Tapolesányi Ernő, Köffer Lajos, Simon Ferenc, Bálint Sándor, Vágási István, Balázs István, Sztaskó Károly, Kisbezdányi Mihály, vitész Madarász István, Kerülő György, Sándor Péter, Vass József, Szabó Károly, Vigh Pál, Tölgyesi János, Dorogi László, Falticska Antal, Szép Bálint, Németh János főtörzsörmeesterek; Tamási István örmester; Leskó János, Kiss Sándor, Szilkszai József, Kecskeméthy Sámuel és Paul György csendőrök.

Elöléptek. Főtörzsörmeesterré: a IV. kerületben: Éberling András; **a VII. számú csendőr kerületben:** Turucz István és Mokán Mihály törzsörmeesterek; **Örmesterré: a II. számú csendőr kerületben:** Lupán József és Szabó Imre; **a III. számú csendőr kerületben:** Simon István, Bokán Vendel, Bertók Pál és Pegán István; **a IV. számú csendőr kerületben:** Gyetvai Miklós, Fegyver Árpád és Varga István III.; **a VII. számú csendőr kerületben:** Balla József és Trozsák György csendőrök.

Házasságot kötöttek: Zatoschil Ferenc II. kerületbeli főhadnagy Vidakovics Jolán Ilona úrhölgygel Budapesten, Veres András I. kerületbeli gy. 2. oszt. tiszthelyettes Kovács Veronikával Csanádpalotán, Szabó Gyula II. kerületbeli főtörzsörmeester Kondor Erzsébettel Répcelakon, Biró Zsigmond III. kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettes Csörgöts Vilmmával Rábatamáson, Szalai Péter III. kerületbeli főtörzsörmeester Kovács Magdolnával Alsópáhokon, Wunderlich Ignác III. kerületbeli főtörzsörmeester Wágner Máriaival Pinkamindszenten, Hóri Vendel III. kerületbeli 2. oszt. g. tiszthelyettes Koós Máriaival Pinkamindszenten, Piros Demeter IV. kerületbeli 3. oszt. tiszthelyettes Horváth Annával Nagykanizsán, Kovács Mihály IV. kerületbeli 3. oszt. tiszthelyettes Bantovics Rozáliával Békésszentandrásán, Kozma József IV. kerületbeli főtörzsörmeester Boga Juliannával Szennán, Bata János IV. kerületbeli főtörzsörmeester Hay Karolinnal Lányesókon, Csuka Ferenc IV. kerületbeli főtörzsörmeester Goczy Valériaival Bátaszéken, Gyórvári János IV. kerületbeli főtörzsörmeester Kálmán Rozáliával Sárváron, Szabó Gyula II. főtörzsörmeester Tanka Máriaival Vásárosdombon, Hideg Vendel IV. kerületbeli főtörzsörmeester Kocsis Terézzel Csomán, Török Sándor V. kerületbeli főtörzsörmeester Juhász Máriaival Dombiraton, Vajnai Ferenc VII. kerületbeli főtörzsörmeester Kiss Rozáliával Szerencsen.

Elhaltak: Rovó Antal II. kerületbeli 3. oszt. tiszthelyettes Nádasdladányon, Szaka Vendel IV. kerületbeli csendőr Pécsen, Bátor János V. kerületbeli 1. oszt. tiszthelyettes Makón és Csentes Gyula V. kerületbeli csendőr Szegeden.

Kérelmek. Áthelyezésüket kérelmezni óhajtanák: Székely Gerzson kisvejekei (Tolnam.) örsbeli csendőr a VI. kerülethez; Pósa György lengyeltóti örsbeli csendőr a III. kerülethez; Fekete József I. oroszánai (Komáromm.) örsbeli csendőr a székesfehérvári osztályhoz; Mészáros János oroszánai (Komáromm.) örsbeli csendőr az I. kerülethez; Kléber Mihály nagygimándi (Komáromm.) örsbeli csendőr a kaposvári osztályhoz. Kéri azokat a bajtársaikat, akik kölesönös áthelyezésüket kérelmezni szintén hajlandók lennének, hogy címüket velük közöljék.

Berekméri János főtörzsörmeestert, ki annak idején a felvinci örsön szolgált, kéri Szántó Zsigmond csendőr (Székesfehérvár), hogy címét vele közölje.

Dániel Ferenc törzsörmeestert kéri Ungvári József csendőr (Tura, Pestm.), hogy címét vele közölje.

Mai számunkhoz a Palladis könyv- papir- írószer kereskedelmi és ipari részvénytársaság árjegyzéke, mely az ott beszerezhető különféle csendőrségi nyomtatványok, szolgálati könyvek és felszerelési cikkek jegyzékét és árait tartalmazza — mellékelve van.

Minden bajunknak, szegénységünknek, éhségünknek csak egyetlenegy oka van: a „győzők” kapzsisága és kegyetlensége, amellyel Magyarországot megcsönkítették és kirabolták. Ezt jegyezd meg magadnak!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. J. tiszthelyettes. 50.000 korona értékű esemetefa kivágása az 1894. évi XII. t.-c. 93. §. c. pontjába ütköző mezőrendőri kihágást képez, mert „aki a gazdasági terményeket, fákat, esemetéket rongálja, levágja vagy kiássa, amennyiben az általa okozott kár 60 (most 300.000) koronát túl nem halad, mezőrendőri kihágást követ el”. A mezőrendőri lopást a btk. 336. §-a minősíti, azzal a kivétellel, hogy a bemészás csak abban az esetben minősítő, ha az eltulajdonított dolog értéke a 60 (most 300.000) koronát meghaladja.

Rácapetre. A hadifogságban eltöltött idő a kötelező szempontjából katonai szolgálatnak számít. Ha katonai szolgálati idejét igazolni tudja, kötelezője 1925 szeptember 30-án jár le.

Üldöz a sors. Mi úgy látjuk, hogy Önt nem annyira a sors üldözi, mint inkább a saját mulasztásának következménye. Ha Ön a kérvény beadását indokolatlanul nem halogatta volna, akkor az engedélyt még a vonatkozó rendelet megjelenése előtt elnyerhette volna. Most igazán nem tudunk Önnek tanácsot adni, mert semmiféle olyan körülményt nem látunk fennforogni, amelynek alapján az engedély soron kívüli megadását kérelmezni lehetne. A nős egyéneket megillető illetményekről való lemondást nem fogadják el, mert az engedély megadása vagy megtagadása nem lehet egyezkedés tárgya, a nőülés pedig különben sem anyagi, hanem szolgálati okok miatt van korlátozva. Ha már mostanig vártak, várjanak még egy évig, amíg az engedélyt megkapja. Kitépni nem érdemes, mert negyven éves korban már nagyon nehéz új elhelyezkedést találni.

B. Gy. csendőr Kiskunfélegyháza. 1. A fekete sapkák kihordása meg van engedve. 2. Elvileg nincsen megtiltva, hogy menyasszonyát már most eljegyezze, nézetünk szerint azonban semmi értelme sincsen annak, hogy magát is és választottját is már most lekösse, mikor nőülési engedélyt esetleg csak évek múlva kaphat. Részünkről azt tanácsoljuk, hogy eljegyzést ne tartson addig, amíg nőülési kérvényét be nem adhatja.

Ördög csendőr. Görgey Arthurt a világosi fegyverletétel után szintén elfogták és Nagyváradra vitték. Később a cár közbenjárására kegyelmet kapott, de Klagenfurtban internáltak s itt is volt az 1867-iki kiegyezésig. 1867-ben visszatért Magyarországra, visszatérése után egyideig a Lánchídnál volt alkalmazva, aztán Visegrádra költözött, ahol haláláig teljes visszavonultságban élt.

Felvidéki. 1. Olvassa el lapunk múlt évi 8-ik számában „H. L. csendőr Szalánta” címen küldött üzenetünket. 2. A testőrséghez való felvételt a 12.223/eln. 10—1921. számú honvédelmi miniszteri rendelet szabályozza. Elvileg csendőregyének is kérhetik a testőrséghez való felvételüket. A jelentkezőkről a hivatkozott rendeletben előírt beadványt kell megszerkeszteni és szolgálati úton a belügyminiszterium VI. e. osztályába felterjeszteni. Megkivánatják, hogy a jelentkező: a) legalább 174 cm. testmagassággal és tetszetős külsővel bírjon; b) nőtlen és c) kifogástalan minősültségű legyen. A jelentkezők először 6 havi próbaszolgálatra vétetnek fel, ha meg nem felelnek, a csendőrségnek visszaadottnak. 3. A daktiloszkópiái kézikönyvek régi kiadásai elfogytak, új kiadás pedig még nincsen, így azt most egyelőre sehol sem lehet beszerezni. 4. A tavasszal valószínűleg fel fog állítani egy lovas kiképző iskola, ha a lovas szolgálathoz kedvet érez, annak idején kérheti a bevezénylését.

Németh tth. Magyaróvár. Multkori üzenetünkbe egy értelemzavaró sajtóhiba miatt hiba csúszott be. Üzenetünk helyesen így hangzik: „Az összes 1. oszt. tiszthelyettesekhezát küldapszínort viselnek” (21.170/eln. 39—1919. sz. honv. min. rendelet III. fejt. 1. pont).

Erdélyi. A kitüntetések utólagos igazolására nézve lapunk mai számában részletes útbaigazítást talál. A kért címeket különben sem tudjuk megállapítani, mert az illetők nem tartózkodnak Csonkamagyarország területén.

Lovasesendőr. Igen, a folyó év tavaszán.

K. P. örmester. 1. Azt mi nem tudhatjuk, mert mindenik kerületben másként van szabályozva. 2. Vitás közigazgatási kérdésekben nem szívesen adunk felvilágosítást, mert az érdekelt egyén egyoldalú beállítása alapján az igazságot rendszerint nem tudjuk megállapítani.

Sz. A. Gyula. Ha a testülettől távol töltött idő 30 napot meghalad, előző szolgálati ideje a nyugdíjba nem számít be. A 180.952/VI. e. 1923. évi belügyminiszteri rendelet szerint 30 napnál hosszabb de 3 hónapnál rövidebb megszakításnak a nyugdíjba való beszámítása felett a közigazgatási bíróságnak 1898. évi 1657. számú határozata értelmében a döntés csak a nyugállományba helyezés után hozható meg, mikor is az érdekeltnak az 1912. évi LXV. t.-c. 121. §-a alapján kérvényt kell beadni.

Ipolymenti örs. Az 1924. évi 5100. M. E. sz. rendelet I. fejezet 26. pontjának második bekezdésében foglalt rendelkezés értelmében az a csendőr, akinek beszámítható szolgálati ideje az öt évet el nem éri, végkielégítésre csak abban az esetben tarthat igényt, ha teljesen munka- és keresetképtelen. A végkielégítés összege a tényleges szolgálatban utoljára élvezett fizetés (nyugdíjba beszámítható javadalmazás) 60%-ában állapítandó meg és pedig bezárólag öt beszámítható szolgálati évig az említett javadalmazásnak egy évi összegével. 2. Nem. A kedvezményes szolgálati idő beszámítása csak akkor eszközölhető, ha az illető nyugdíjra igényt szerzett. (1912. évi LXV. t.-c. II. §. utolsó bek.)

Cs. J. Úgy az ideiglenes, mint a végleges nyugállományba helyezett csendőrnek kérelmére a belügyminiszter megengedheti a nyugdíjnak egy összegben való megváltását abban az esetben, ha a nyugdíjas minden további igényről lemond és ha korához és egészségi állapotához mért valószínű élettartamát közhatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolja. A nyugdíj megváltását a miniszter csak indokolt esetben engedélyezi és a megváltás összegét esetről-esetre állapítja meg. A megváltási összeget jelenleg a nyugdíj és a lakáspénz egy évi együttes összegének legfeljebb annyiszorosában lehet megállapítani, ahány évig a nyugdíjas az orvosi bizonyítvány szerint még élhet, a megváltási összeg azonban a nyugdíj beszámításának alapjául szolgáló javadalmazás és a lakbérnyugdíj együttes összegének kétszeresét meg nem haladhatja.

Aszodi örs. Nyugdíjas egyén végkielégítést nem kérhet, csak nyugdíjának megváltását kérheti. Erre nézve olvassa el Cs. J.-nek küldött fentebbi üzenetünket. A nyugdíj megváltását olyan nyugdíjas, kinek neje van, csak nejének beleegyezésével, az a nyugdíjas pedig, akinek 16 éves kortól el nem ért gyermeke van, csak a gyámhatóság beleegyezésével kérheti. (1912. évi LXV. t.-c. 48. §.)

1888. B. M. csendőr. 1. Hogy a nősülési engedélyt mikor fogja megkapni, azt mi nem tudhatjuk, mert ez az illető kerület nős létszámában beálló fogyatéktól és az előjegyzettek számától függ. 2. Ezt a kerületi parancsnokság bírálja el. 3. Nem akadály, ha különben a hat évi tényleges csendőrségi szolgálatát meg van. 4. Azok, akik 1922 július 26-áig Magyarországon optáltak, román katonaszökevényeknek nem tekintendők, mert magyar állampolgárok. Mégsem ajánljuk, hogy hazamenjen, mert már előfordult, hogy a románok az Erdélybe utazott ilyen egyéneket minden törvény és jog ellenére zaklatták.

R. K. 12. A csendőrségtől kilépett és a szolgálati idő megszakításával újra belépett egyén előző szolgálati ideje után szolgálati pótdíjban csak akkor részesíthető, ha végellátásban nem részesült és ha a megszakítás két évnél hosszabb ideig nem tartott, ilyen esetben is azonban esetről-esetre a belügyminiszter úr engedélyét kell kikérni. (L. III. Szab. 34. §. 2. pont utolsó bek.). 2. A nők elvileg a foglalkozás ideje alatt kötelesek a laktanyában tartózkodni, természetes azonban, hogy — ha azt a szolgálati viszonyok szükségessé teszik — az őrsparancsnok ettől eltérőleg is rendelkezhetik. 3. 29 hónapi megszakítás esetén az előző szolgálati idő a nyugdíjba nem számít be. Ezen semmiképpen sem lehet segíteni, mert törvény rendel így. 4. Előléptetés szempontjából az előző szolgálati idő teljes egészében beszámít, a megszakítás azonban nem. 5. Ha az őrsparancsnok megengedi vagy elrendeli, akkor igen, ha azonban a ló lovasa otthon van és szolgálatképes, akkor nem célszerű a lovat mással lovagoltatni.

B. B. csendőr, Pusztatold. A szolgálati kötelező letelte előtt való leszerelését csakis a Szervezeti Utasítás 37. §-a alapján kérelmezheti. A kérvényt — a családi körülményekre való tekintettel — édesanyja is beadhatja a kerületi parancsnoksághoz. A kérvényhez családi értesítőt kell csatolni és kifejezésre kell juttatni, hogy bátyja külön háztartást vezet. Ha ingatlan vagyon van, célszerű annak telekkönyvi kivonatát is csatolni.

1925. Harkány. Szolgálati évek és nyugdíjilletmény kiszámítására nem vállalkozhatunk.

F. T., Sáp. A korlátlan kimaradás kedvezménye mindaddig érvényes, míg azt a kerületi parancsnokság el nem vonja.

V. J. csendőr, Galga. 1. Jelenleg minden „csendőr“ rendfokozatú egyén korlátlan kimaradási joggal bír, valószínű azonban, hogy ez a rendelkezés revideálva lesz. 2. A lovasághoz csakis csendőrség szolgálati kötelezőjének letelte után léphet át, de csak mint rendfokozat nélküli huszár.

N. Gy., Császár. Kötelezője 1923 április 30-án lejárt, ezen túl már csak egy-egy évre kellett magát köteleznie, feltéve, hogy katonai szolgálati idejét igazolni tudja.

A. D. Kötelezője 1925 április 30-án jár le.

Hévíz. Nem tudjuk, hogy milyen szanatóriumba öhajtna gyermekét bejuttatni. Irja meg, hogy mi baja a gyermeknek, akkor megadhatjuk a kért felvilágosítást.

V. I. csendőr, Mosonszentjános. A hivatkozott belügyminiszteri rendelet a testőrség és a koronaőrség legénységére nem vonatkozik, mert ezek nem a belügy-, hanem a honvédelmi miniszter úrnak vannak alárendelve, de vonatkozik rájuk az 1908. évi XLI. t.-c. 12. §. utolsó bekezdése, amely az 1910. évi november 3-án kelt 141.999/VI. b) 1910. számú belügyminiszteri rendeletnek is alapját képezte.

M. M. I. Hadikárok megtérítésére kilátás nincsen, mert az állam a mai helyzetben képtelen rá. 2. A régi tömegátalány megtakarítások most már teljesen elértéktelenedtek és a tömegalapokat is felszámolták, így a régi megtakarításokat most már igényelni nem lehet.

N. J. csendőr, Söjtör. Megszállott területre szabadságot a belügyminiszter úrtól (VI. c. osztály) kell kérelmezni. A kérvényhez semmit sem kell csatolni. A szabadságot igazolványt csak akkor kapja kézhez, ha az illető állam itteni képviselője által láttamozott útlevelet bemutatja. A kérvényben jelenteni kell, hogy polgári ruhával és a szükséges útiköltséggel rendelkezik.

Öreg csendőr. Az engedély nélküli nősülés hadtörvényszéki eljárást és elbocsátást von maga után. Ha a hadtörvényszék elbocsátását esetleg nem is mondja ki, azt a belügyminiszter úr fegyelmi úton eszközöli.

K. L. F. III. „Maradozó“ (Nachzügler, Marodeur) az, aki csapatától eltávolodás, gyengélkedés stb. ürügye alatt lemarad és a hadműveleti vagy hadtápkörletben kóborol anélkül, hogy a katonai szolgálat alól magát egyszersmindenkorra kivonni akarná, illetve, hogy ez reábizonyítható lenne. A maradozás a körülmények szerint szökésnek, önkényű eltávozásnak, gyávaságnak stb. minősülhet.

F. P. csendőr, Alag. Olvassa el B. B. csendőrnek szóló fenti üzenetünket. Megjegyezzük, hogy azon indokolással, hogy szülei öregek, idő előtti leszerelését nem kérheti, mert hiszen ez a körülmény akkor is fennállott, mikor ön a csendőrséghez belépett.

Jó keresztény. Protestáns vallású honvéd (csendőr) egyének az egyházi adó fizetése alól a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úrnak 1924 december 31-én kelt 207.506/II. b) 1924. számú rendelete értelmében fel vannak mentve, miután az egyházközségeknek ők nem tagjai. A katolikus vallású honvéd (csendőr) egyénekre vonatkozólag hasonló értelmű rendelet kiadása a közeljövőben várható. Megjegyezzük különben, hogy a szokásjog alapján a katolikus vallású csendőregyének most sem kötelesek egyházi adót fizetni.

G. F. D. Fenti üzenetünk önnek is szól.

K. csendőr, Dunapataj. Szolgálati kötelezőjébe összes katonai szolgálati ideje beszámít, nyugdíjba azonban csakis az 1920 április 5-ike utáni szolgálati ideje számít be.

J. F. Érvényes. A házassági anyakönyvi kivonatot szeresse be és utólag terjessze fel.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados,

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 10.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.